Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

1921 оной ... 21-hээ гарана | № 60 (13855) | 1975 оной мартын 13, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

КПСС-эй обкомдо, республикын Министрнүүдэй Советтэ

ТАРЯАЛАН, САБШАЛАНГАЙ УРГАСА ДЭЭШЭЛҮҮЛХЭ ХОЁР hАРА ҮНГЭРГЭХЭ ТУХАЙ

Тарялан болон сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хоёр hара байгша оной мартын 20-hoo майн 20 хүрэтэр үнгэргэхэ тухай тогтоол КПСС-эй обкомой бюро, республикын Министрнүүдэй Совет баталан абаа.

Хүдөө ажахын ургамалнуудай, үбhэ ногооной баян ургаса абахын тула энэ хоёр hарын туршада тарялан, сабшалан дээрэ хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, тэрэнние ... эмхидхэхээр республикын Хүдөө ажахын, Мелиораци болон уhанай ажахын министерствэнүүдые, Буряадай совхозуудай үйлэдбэриин республиканска нэгэдэлые, хүдөө ажахын трестнүүдые болон республикын «Сельхозтехника» нэгэдэлые, КПСС-эй райкомууд, аймгүйсэдкомууд болон хүдөө ажахын управленинүүдые, ... системэнүүдэй управленинүүдые, колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болон партиина организацинуудые энэ тогтоолоор уялгалаад, нимэ юумэ хэхэ табяа:

— сабшалан болон бэлшээриин газарые үндэhөөрнь, ... hайжаруулха, hайрам болон уhалууриин ... эдлүүриин газар уhалха, уhалагдадаг ба ... газарта минеральна болон органическа үтэгжүүлгэнүүдые зөөхэ, хүрьhэндэнь оруулха, сабшалан ..., тэжээл бэлэдхэхээр фермэ болон отара шадар ... участогуудые байгуулха даабари тодорхойлжо, ажахы бүхэндэ, отделени, бригада, отряд болон ... бүхэндэ хүргэхэ;

— уhалагдадаг газарые эзэтэй болгохо зорилгоор ажахынуудта саг үргэлжэ хүдэлхэ тусхай шэглэлтэй бригада болон звенонуудые байгуулжа, тэдэндэ өрөөhо тарилга, хартаабха, корнеплодууд, кукурузын ногоо ... үбhэ ургуулхаар олон жэлдэ ажаллаха уhалууриин газар даалгаад, ажаллаха хүнүүдээр, хэрэгтэй техникээр хангажа, үйлэдбэриин даабари болон гаргашын лимит хүргэжэ, түсэбэй ёhoор абтаhан ургасын ба бүхы абтаhан продукциин хэмжээгээр ажалайнь түлөөhэ үгэхэ гурим тогтоохо;

— апрелиин 20 хүрэтэр хабартаа газар уhалхаар уhалууриин бүхы системэнүүдые, гидротехническэ түхеэрэлгэнүүд болон уhалууриин техникые бэлэн болгожо, гол анхаралаа уhалууриин түхеэрэлгэнүүдые бүрин хүсэдөөр хэрэглэхэ, газар уhалагшадые, газар уhалдаг машина болон бүлүүр станцинуудай машинистнүүдые hурган бэлдэхэ хэрэгтэ хандуулха;

— хоёр hарын туршада ажахы бүхэн ямар хүдэлмэри хэхэб гэhэн мэдээсэлые Мелиораци болон уhанай ажахын министерствэдэ 1975 оной мартын 20 хүрэтэр хүргэхэ эрилтэ аймгүйсэдкомуудта табигдаа.

Хоёр hарын туршада колхоз болон совхозуудта минеральна үтэгжүүлгэнүүдые зөөхэ автомашинануудые эгээн олоор табихые республикын «Сельхозтехника» нэгэдэл уялгалагдаа.

Уhалууриин газарые эгээн hайнаар хэрэглэхэ, тэндэhээ бүхы ургамалнуудай баян ургаса абаха, сабшалан, бэлшээриин ургаса дээшэлүүлхэ социалис мүрысөө ажахынуудта, бригада, звено болон отрядуудта үргэнөөр дэлгэрүүлхээр КПСС-эй райкомууд, колхоз, совхозуудай партиина организацинууд уялгалагдаhан байна.

Хоёр hарын туршада хэгдэжэ байhан хүдэлмэрие хэблэлдэ, радио болон телевиденеэр үргэнөөр харуулжа байхаар республиканска болон аймагуудай газетэнүүдэй редакцинууд, республикын Министрнүүдэй Советэй телевидени болон радио дамжуулгын комитет уялгалагдаа.

ДЫЖИТ-ХАНДА Очировна Доржиева — Яруунын аймагай Нарhатын совхозой түрүү hаалишан. Дыжит-Ханда Очировна «Аймагай түрүү hаалишан» гэhэн нэрэ зэргэдэ нэгэнтэ бэшэ хүртэдэг. Түсэбтэ табан жэлэй тодорхойлхы жэлдэ үнеэн бүриhөө 2.500-гаад килограмм hү hаажа, совхоз соогоо түрүү hуурида гараhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: түрүү hаалишан Д-Х. О. Доржиева.

КПСС-эй ЦК-да, СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

Литература, искусство ба архитектурын талаар СССР-эй Ленинскэ Гүрэнэй шангуудай комитедэй гүйлтые КПСС-эй ЦК, СССР-эй Министрнүүдэй Совет хаража үзэбэ. Тиигээд СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи литература, искусство ба архитектурын талаар СССР-эй Ленинскэ, гүрэнэй шангуудай комитедтэ үгтэhэн шангуудые СССР-эй гүрэнэй үшөө табан шангаар олон болгохо гэhэн тогтоол баталан абаа.

КОЛХОЗУУДАЙ СОВЕДҮҮДЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭНЭРЭЙ СУГЛААН

Мартын 11-дэ Москвада колхозуудай Соведүүдэй түлөөлэгшэнэрэй бүхэроссиин хоёрдохи суглаан болобо. Колхозуудай бүхэроссийскэ соведэй түрүүлэгшэ, РСФСР-эй хүдөө ажахын министр Л. Я. Флорентьев тоосоото элидхэл хээ. КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленум партиин аграрна политикын гол шэглэлнүүдыень зохёоhон бэлэй. Энэ политика hайн үрэ дүнгүүдые асараа, гээд тэрэ тэмдэглээ. Республикын колхозуудай валовой продукт абалга 1.5 дахин, хубаагдадаггүй фонд — хоёр дахин шахуу ехэ болоо, ажалай бүтээсэ, ажалай түлөөhэн мүн лэ ехэ болоо.

Хүдөө ажахые хүгжөөхэ, колхозно байгуулалтые бэхижүүлхэ, колхозуудай hайн хүдэлмэриин дүршэл согсолхо, арга боломжонуудаа хүсэдөөр ашаглаха, наука болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар партиин зохёоhон түсэбые шууд сэхээр бэелүүлхэ хэрэгтэ колхозуудай Соведүүд ехэ анхаралаа хандуулна.

Суглаан дээрэ колхозуудай Соведүүдэй хүдэлмэриин дутагдалнууд элирүүлэгдээ. Гэбэл, уhалагдадаг, хатаагдаhан газарые hайнаар ашаглаха, саахарай свёкло, лён, хартаабха ехээр ургуулжа абаха асуудалнуудта үшөөл бага анхарал хандуулагдана гэжэ тэмдэглэгдээ. КПСС-эй ЦК-гай декабриин (1974 он) Пленумэй тогтоолые, энэ пленум дээрэ Л. И. Брежневэй хэлэhэн үгые, партида, совет арадта КПСС-эй Центральна Комитедэй хандаhан Хандалгые хүтэлбэри болгон, колхозуудай соведүүд табан жэлэй түсэбэй hүүлшын жэлэй даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэхэ хэрэгтэ хүдөөгэй ажалшадай хүсые элсүүлхэ ёhотой.

Энэ суглаанда КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй хүдөө ажахын министр Д. С. Полянский, КПСС-эй ЦК-гай хүдөө ажахын таhагые даагшын нэгэдэхи орлогшо В. А. Карлов, КПСС-эй ЦК-гай хүдөө ажахын таhагые даагшын орлогшонор В. П. Бородин, И. К. Капустян хабаадаа.

Суглаанда хабаадагшад колхозуудай бүхэроссиин шэнэ соведые, колхозуудай соведүүдэй түлөөлэгшэнэрэй бүхэсоюзна суглаанда делегадуудые hунгаа.

КПСС-эй Центральна Комитедтэ амаршалгын бэшэг ехэ дэбжэлтэтэйгээр батлагдан абтаа.

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ АССР-эй, ШЭТЫН ОБЛАСТИИН БА ЯХАДАЙ АССР-эй АЖАЛШАДАЙ 1975 ОНОЙ ЯНВАРЬ-ФЕВРАЛЬ hАРАНУУДАЙ СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНЭЙ ЗАРИМ ДҮНГҮҮД

	Түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)		
	Буряадай АССР	Яхадай АССР	Шэтын область
ПРОМЫШЛЕННОСТЬ			
Продукци худалдалга	99,5	102	100
Ажалай бүтээсэ	99,3	99	99,5
Промышленна предприятинуудай тоо — бүхыдөө	196	182	228
Тэрэ тоодо продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй предприятинуудай тоо	72	45	61
Бүхы предприятинуудай тоодо процентээр	37	25	27
ХҮДӨӨ АЖАХЫ			
Мал ажалай гол продуктнуудые бэлэдхэлгэ:			
мяхан	72	91	70
hүн	60	56	59
үндэгэн	63	94	63
КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА			
Гүрэнэй капитальна hомололго — бүхыдөө	63	79	76
Тэрэ тоодо барилга -хабсаралгын хүдэлмэри	77	99	96
Барилгада үгтэhэн капитальна hомололго.			
hургуулинуудай барилгада	27	—	56
хүүгэдэй эмхи зургаануудые барилгада	82	67	80
больница ба поликлиникэнүүдэй барилгада	19	—	112
Гэр байра ашаглалгада оруулалга — бүхыдөө	4	5,9	14
Өөhэдын хүсөөр бүтээгдэhэн подрядна хүдэлмэриин хэмжээн	92	102	90
АЖАЛШАДАЙ ХЭРЭГЛЭМЖЭ ХАНГАЛГА			
Хэрэглэмжэ хангалгын хэмжээн — бүхыдөө	94	98	98
ХУДАЛДАА НАЙМААН			
Гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай эд барааай розничнэ эрьесэ (гол түсэбтэй жэшэхэдэ)	99	99,5	100,5

БУРЯАДАЙ СТАТИСТИЧЕСКЭ УПРАВЛЕНИ.

ТҮГЭСХЭХЫ ЖЭЛЭЙ ГАБШАГАЙ АЛХАМ

ХҮНДЭТЭ НЭРЭ

«Росгалантерея» гэжэ баазын хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ онсо шалгарhан юм. Баазын хүдэлмэрилэгшэдэй 8 хүниинь коммунис ажалай ударник, совет худалдаа наймаанай отличник гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэнхэй.

Совет худалдаа наймаанай отличник Аграфена Хахархаровна Манжиханова, ажалай ветеран Ирина Ивановна Климентьева гэгшэдые худалдан абагшад hайн танидаг, хүндэлдэг. Розничнэ худалдаа наймаанай талаар товаровед Александра Афанасьевна Медведева ажалдаа hайн үрэ дүнгүүдые туйлаhанайнгаа түлөө Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ илагша гэhэн тэмдэгээр шагнагданхай.

Г. СТЕПАНОВ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ТЕХНИКЫН ЗАhАБАРИЛАГДАЖА БАЙhАН ТУХАЙ

1975 ОНОЙ МАРТЫН 1-нэй МЭДЭЭН

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр).

Аймагууд	трактор	плуг	сеялкэ	Хартаабха hуулгадаг машина	культиватор
Баргажанай	110	70	80	17	67
Баунтын	20	100	100	—	—
Бэшүүрэй	122	72	81	37	56
Зэдын	117	76	67	80	55
Яруунын	109	80	89	50	63
Загарайн	76	80	78	47	57
Захааминай	88	81	89	50	93
Кабанскын	91	81	89	44	47
Хэжэнгын	78	71	82	20	25
Хурамхаанай	113	60	68	71	57
Хяагтын	127	67	75	47	55
Мухар-Шэбэрэй	116	79	89	31	42
Ахын	14	91	90	—	—
Прибайкалнин	57	83	77	50	78
Хойто-Байгалай	217	36	33	100	40
Сэлэнгын	76	67	65	54	57
Түнхэнэй	94	73	81	13	74
Улаан-Үдын	179	89	87	60	79
Хоринн	99	81	85	50	43
Республика бүхыдөө	107	76	79	47	58

ЭРХИМЛЭГШЭ

Техник В. М. Клыковэй даадаг бригада Улаан-Үдын локомотивна депо доторoo эрхимүүдэй тоодо оролсодог. Локомотивуудые заhабаридаг комплексно энэ бригада нёдондо жэлэй социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ эрхимлэhэн байна.

Машинистнүүд энэ бригадын заhабарилhан локомотивуудта үндэр сэгнэлтэ үгэдэг. Бригадир-мастер Виктор Михайлович Клыков хүдэлмэришэдэй мэргэжэл шадабари дээшэлүүлхэ, тэдэнние хүмүүжүүлхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулна. Бригадын олонхи залуу хүдэлмэришэд үдэшын hургуули, техникум, институдуудта hуража, юрэнхы бэлэдхэлээ, эрдэм мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ.

Зам харилсаанай министерствын коллеги болон түмэр замай транспортын хүдэлмэришэдэй профсоюзай ЦК гол мэргэжэлтэй хүдэлмэришэдэй дунда дэлгэрhэн социалис мүрысөөнэй 1974 оной үрэ дүнгүүдые согсолоод, нүхэр Клыковтэ «мэргэжэлээрээ эрхимлэгшэ» гэhэн нэрэ зэргэ олгобо, тусхай диплом ба дурасхаалта шан барюулба.

М. СОЛОМЕННЫЙ.

ГАБШАГАЙШУУЛ

Улаан-Үдын Ленинэй орденто ЛВРЗ-гэй коллектив түсэбтэ табан жэлэй түгэсхэхы жэлые ажалай амжалтаар эхилээhэн. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр 1974 ондо абаhан социалис уялгаяа саг болзортонь дүүргэhэн байгаа бшуу. Тэдэнэй дундаhаа залуу хүдэлмэришэд илангаяа ехэ амжалтатай. Эдэнэр түсэбhөө гадуур нэгэ локомотив, хоёр вагон бүтээн гаргаhан, үнгэтэ металл болон булад хайлуулжа, шудхалга хэhэн, үйлэдбэриие автомат аргаар хүтэлбэрилхэ управлениин (АСУП) байшан, механическа шэнэ цех, заводой теплицэ барилгада хабаадалсаhан байха юм. Мүнөө эдэ бүхы объектнүүд ашаглалгада үгтэнхэй.

Комсомолшууд 1975 ондо хэхэ хүдэлмэреэ тодорхойлбо. Тэдэнэр нэгэ локомотив, хоёр вагон заhабарилха, булад шудхалгаар комсомолой арбан воскресник үнгэргэхэ, хоёр дизель задалха, 60 тонно түмэрэй хаядаhа хайлуулха гэhэн социалис уялга абаа.

Заводой залуу хүдэлмэришэд БАМ-ай, Гусиноозерскын ГРЭС-эй захилнуудые дүүргэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Мүнөө тэдэнэр БАМ-hаа шэнэ захил абаба. Хүүргэнүүдэй түмэр армагуудые холбон хабсаргаха детальнуудые хэхэ юм. Документацинь бэлэн болоо. Тиимэhээ БАМ-ай захил бэелүүлэгдэжэ . эхилээ.

«Өөрынгөө, тэрэ хүбүүнэй түлөө хүдэлхэ» гэhэн москвагайхидай үүсхэлые заводой комсомолшууд халуунаар дэмжэбэ.

ЛВРЗ-гэй комсомолшууд болон залуушуул габшагай ажалаа фашис Германиие илаhаар 30 жэлэй ойдо зорюулна.

В. КРЫЛОВ.

МЭРГЭЖЭЛ, ШАДАБАРИhАА ЭХИТЭЙ

Бидэ байгша оной эхеэр газетэдэ толилогдоhон Ростовско областиин Целинскэ районой «Московский» совхозой комбайнернуудай звеное хүтэлбэрилэгшэ, Социалис Ажалай Герой Н. Бочкаревой болон бусад түрүү механизаторнуудай, мүн республика доторoo суута гараhан Бэшүүрэй аймагай «Дружба» колхозой комбайнер, СССР-эй Верховно Советэй депутат О. Б. Аюшеевэй нэмэл бэшэгтэй танилсахадамнай яhала зүбшөөмөөр байгаа.

Юуб гэхэдэ, ажалаа hайнаар эмхидхэhэн, мүн хүдэлмэриин үнэтэ саг сэгнэжэ шадаха ба даалгагдаhан ажалдаа бүхы хүсэ шадабаряа гаргадаг механизаторнууд хүдэлмэриингөө бүтээсые горитойгоор дээшэлүүлжэ, техникээ дүүрэн хүсөөрнь хүдэлгэнэ бшуу. Тиихэдэ машина, техникээ бүтээсэтэйгээр хүдэлгэхэ гээшэ манай бэлиг шадабариhаа сэхэ дулдыдаха байна. Мүнөө үеын орёо нарин оньhон түхеэрэлгэтэй трактор, комбайнуудые шадамар бэрхээр, саrhaa урид эбдэнгүй ашаглахын тула бүхы деталь узелнуудыень тон наринаар шудалха зэргэтэйбди. Хараат үзэгты даа. Ажахы бүхэндэ дүршэл шадабаригүй механизаторнуудай үшөөл бии байhан дээрэhээ гэнэ усал ушаржа гү, али машина, тракторнууд сагhaa урид эбдэржэ, хэрэглэмжэhээ гаргагдана. Тиимэhээ бидэ механизаторнууд мэргэжэл, шадабаряа улам дээшэлүүлхэ байнабди. Хэрбээ урдынгаа дүй дүршэлдэ найдаад hуубал, ажахыдамнай жэл бүри шахуу асарагдажа байhан шэнэ түхэлэй машина, техникэ, трактор hайнаар, техническэ бүхы заабариинь ёhoор жолоодожо шадахагүй байhамнай мэдээжэ.

Гэхэтэй хамта мүнөө үеын механизатор гансашье даалгагдаhан техникээ hайн мэдээд, шудалаад байха ёhотой бэшэ, мүн трактор жолоодохын хажуугаар агротехническэ заабаринуудые бултыень ойлгохо бэлигтэй байха зэргэтэй. Хэрбээ газар хахалжа гү, али тарилга хэжэ байха үедөө агрономой хэлэhэнэй хажуугаар агротехническэ заабаринуудые өөhэдөө hайнаар мэдэнхэй байбалнай, шэнэ жэлэймнай ургаса яhала ехээр ургаха байна ха юм. Эгээл тиимэhээ хабарай тарилгын эхилтэр үрэhэ тариха, харууhалха агротехническэ заабаринуудые тон шуналтайгаар шудалбал, өөрсэ туhатай байха гэжэ бидэ бодомжолнобди.

Мүнөө үеын машина техникэ алишье талаарнь урдынхитай зэргэсүүлхын аргагүй юм бээзэ. Теэд энэ шэнэ трактор комбайнуудай хүсые шадамараар хэрэглэжэ, сэгнэжэ шадаха байбал, бидэ механизаторнууд ажалай бүтээсые горитойгоор дээшэлүүлхэ арга боломжотой байнабди. Энээние өөhэдынгөө хэhэн ажалай үрэ дүнгөөр элирүүлhыемнай хүн бүхэн мартаагүй ёhотой.

Үнэн дээрээ бидэ механизаторнууд байгша оной хабарайнгаа тарилгые эгээл hайн үе сагта, богони болзорто, али бүхы агротехническэ заабариин ёhoор үнгэргэхэ болонобди. Тиимэhээ тарялашан бүхэн энээн тухайгаа эртээнhээ бодомжолжо, түрүү онол арганууддые нэбтэрүүлхээр бэеэ зэhэнги байха зэргэтэй.

Бидэ 1944 онhoo хойшо «Гигант» колхоздо механизатораар таhалгарлагүй ажалланабди гэхэ гү, али 16 наhатайhаа эхилжэ трактор анха түрүүшынхиеэ жолоодоо бэлэйбди. Тиин мүнөө үнгэрhэн гушан жэлэй туршада хэды шэнээн газар хахалhанаа, мүн хэды зэргын тарилга хэhэнээ мүнөө тоолоjо согсолхо болоо haa, манда нилээд хүшэрхэн байха. Юуб гэхэдэ, энэ хугасаа соо бидэ жэнишэдгүй ажаллахадаа имагтал хэhэн ажалайнгаа хэмжүүрые согсолхын түлөө бэшэ, харин шэлэжэ абаhан механизаторайнгаа мэргэжэл, тарилга, хахалалга хэдэг поли бүхэнөө шудалжа, табан хургандаал адли мэдэхые оролдообди.

Хабарай тарилгын үедэ гол түлэб тарилга хэжэ, газар хахалнабди. Харин ургаса хуряалгын үедэ илангаяа силосэй, өрөөhoто ургамалнуудые хуряалгада, намарай паар хахалалгада хабаадалсанабди. Үбэлдөө поли дээрээ наг шэбхэ гаргажа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулнабди.

Нёдондо би, Захар Шитин «ДТ-75» түхэлэй трактораар 1520 эталон гектар газар хахалаа hэм. Тэрэ оной хабарай тарилгын 15 үдэрэй туршада 900 гектарта тарилга хээб гэхэ гү, али дунда зэргээр халаанай хоёр нормо бэелүүлhэн байнаб. Харин Базик Низамеев 1478 эталон гектарай газар хахалжа, тэрэл хугасаа соо 870 гектарта тарилга хэжэ амжаа юм. Тэжээл бэлэдхэлгын үедэ хоюулан ажалай 12 үдэрэй туршада тус бүрэ 124 гектарай кукуруза хуряагаабди.

Удаань силос даража дүүргээд, намарай паар хахалха даабари абахадаа тус бүрэ 300 гектарай намарай паар хахалхаар хараалhан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргээбди. Эгээл энэ үедэ Волгоградай областиин «Волго-Дон» совхозой В. Стенковой хүтэлбэрилдэг механизаторнуудай звеногой орон дотор гаргаhан үүсхэлые hайшаан дэмжэжэ, уряадань харюу болгон, ажалай 22 часай туршада «ДТ-75» түхэлэй хоёр трактораар 70,4 гектар намарай паар хахалжа, үдэрэйнгөө нормые тус бүрэ 5,6 дахин үлүүлээбди. Манай габшагай энэ ажалhаа жэшээ абан, колхоз доторнай социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэжэ, бүхыдөө ажахымнай 1000 гектарта намарай паар хахалха түсэбөө 2007 гектарта хүргөө hэн.

Энэ амжалтыемнай КПСС-эй райком, аймгүйсэдком үндэрөөр сэгнэжэ, Хүндэлэлэй грамотаар шагнаhан, үнэтэ бэлэг барюулhан байна. Мүн аймагай трактористнуудай дундаhаа чемпионой хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэгдөө.

Харин Захар Шитин нүхэрни байгша оной эхеэр үнгэрhэн Бүхэроссиин нэгэдэхи конференцидэ делегадаар hунгагдажа, хабаадалсаад бусаhан байна.

Мүнөө бидэ юhэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ дэлгэрhэн социалис мүрысөөндэ хам оролсохо зуураа, «ДТ-75» трактораараа тус бүрэ 1600 эталон гектарай хэмжээнэй ажал хэжэ, тоhо түлишэеэ 3 процентээр, 300 түхэригэй запасной частьнуудые алмахаар шиидэбэбди.

Хабарай тарилгын 15 үдэрэй туршада хоюулан тус бүрэ 950 гектарта тарилга хэжэ, 250 гектарай паар хахалха ба 135 гектарай кукуруза хуряаха, 330 гектарта намарай паар бэлдэхэмнай.

Тиимэhээ бидэ машина, техникэ ашаглаха талаар туйлагдаhан амжалтаяа гансашье батадхаха бэшэ, бүри үргэдхэхэ гэхэ гү, али энэмнай табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бүхы механизаторнуудай шадабари болог лэ гэжэ хүсэнэбди. «Үүсхэлшын мүнөөдэрэй амжалта, үглөөдэр бүгэдэнэй шадабари болог» гэhэн уряа доро социалис мүрысөөгөө улам үргэнөөр дэлгэрүүлхыень республикын бүхы механизаторнуудые уряалнабди.

З. ШИТИН,
Б. НИЗАМЕЕВ.
Загарайн аймагай «Гигант» колхозой тракториствууд.

БурАССР-эй Верховно Советэй Президиумэй Указ

ГЭР БАРИЛГЫН КОМБИНАДАЙ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаhанайнь, социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэhэнэйнь түлөө Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха:

Ганжурова Зоя Долгоровнае — Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай бетон шудхагша.

Лисичников Александр Ивановичые — Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай бетон шудхагшадай бригадир.

Мальцев Юрий Ивановичые — Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай хабсаргагша.

Оголева Инна Александровнае — Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай штукатур-маляр.

Фадеев Василий Кирилловичые — Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай модошо дархан.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Советүүдэй байшан.
1975 оной мартын 11.

УГТАМЖЫНГАА ТҮСЭБ ДҮҮРГЭХЭБДИ

Манай Тимлюйн асбо-цементнэ хэрэгсэлнүүдэй заводой хүдэлмэришэд һаяшаг сугларжа, конференци үнгэргэбэ. Энэ конференци дээрэ январь һарын түсэбэй дүүргэлтые хаража үзэһэн байнабди. Ажал дээрэ үзэгдэдэг дутагдалнууд тухай нюур сахингүй хөөрэлдөөбди. Олон хүдэлмэришэд үгэ хэлээ. Январь һарынгаа даабари үлүүлэн дүүргэһэн хүдэлмэришэд февраль соо бүри һайнаар хүдэлхэ зорилготой байһанаа мэдүүлбэд.

— Бидэнэр январиин даабариһаа гадуур 173 мянган хэһэг шифер гаргаабди. Февралиин түсэбһөө гадуур бүри ехэ шифер гаргаха арга боломжо бидэнэртэ бии. Оролдожол хүдэлхэ хэрэгтэй, — гэжэ манай цехэй начальник Виталий Яковлевич Ипатьев хэлээ һэн.

Февраль һарын даабариһаа 430 мянган хэһэг шифер гаргаха арга боломжо бидэнэртэ бии гү? Энэмнай али миин лэ зугаа болошоод һалаха гү? Һайса бодомжолжо үзэхөөр ааб даа. Теэд Виталий Яковлевич дэмы юумэ хэлэдэг хүн бэшэ ха юм. Олон жэлэй туршада манай цехэй коллективые хүтэлбэрилжэ ябана. Ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, бии байгаа арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ хэрэгтэмнай ходо туһалжа байдаг. Виталий Яковлевич арга боломжоёо һайса тооложо, хаража үзөөд лэ, иимэ хараа зорилго бидэнэрэй урда табиба ха юм.

Һайн шанартай продукци ехээр гаргажа, халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг хүдэлмэришэд манай коллектив соо олон ааб даа. Тэдэнэрэй дүй дуршалые халан абаһан бэшэшье олон хүдэлмэришэднай амжалтатайгаар хүдэлжэ байдаг. Жэшээлхэдэ, Владимир Иннокентьевич Шиханов эрхим түрүү ажалаараа бүхы аймаг соогоо суурхана. Тэрэ шифер хэхэ орёо нарин оньһон тухеэрэлгые бүтээсэ ехэтэйгээр ашаглаха хэрэгтэ ехэ анхарал табина. Тэрэнээ бэелүүлжэ шаданашье. Владимир Иннокентьевич олон жэлэй туршада манай цехтэ хүдэлжэ, дуршал шадабаритай болоһон хүн юм. Тиимэһээл оньһон тухеэрэлгөөэ минута, секунда соошье миин байлгангүйгөөр хүдэлгэхэ гэжэ оролдоно бшуу.

Бригадын гэшүүд А. А. Габдурахманов, Н. М. Верещак, А. Н. Балаганский гэгшэд шифер хэхэ ажал һайн мэдэдэг болонхой. Хүдэлмэришэнэй хэдэн ондоо мэргэжэлтэйнүүд байха юм. Андрей Ахметович Габдурахманов шифер хэдэг оньһон тухеэрэлгэ хүдэлгэхэ операторай мэргэжэл һайн мэдэдэг болонхой. Өөрынгөө мэргэжэлдэ бригадынгаа гэшүүдые бараниинь шахуу һургаһан юм. Энэ бригадынхид ехэ эбтэйгээр хүдэлдэг. Тиимэһээл халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэдэг байха юм, Эдэнэр юһэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэлэй даабари үнгэрһэн жэлэй сентябриин 30-да дүүргээ бэлэй. Мүнөө байгша оной июниин түсэбөөр продукци гаргана. Үнгэрһэн жэлэй даабариһаа гадуур 500 мянган хэһэг шифер гаргаһан байха юм.

Шихановай бригадын коллектив үнинһөө хойшо иимэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хүдэлжэ байдаг. Бригадань «СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ» гэһэн нэрэ солодоо хүрэмөөр ажаллана. Владимир Иннокентьевич үнгэрһэн жэл соо абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа. Тэрээндэ «Кабанскын аймагай эрхим мэргэжэлтэ» гэһэн нэрэ олгогдоо, мүнгэн шан барюулагдаа. Иимэ бэрхэ хүдэлмэришэд манай цех соо олошоржол байдаг. Энэнь ехэл һайн гэжэ һанагдана.

Манай дунда халаанай даабари дүүргэдэггүй хүн гэжэ үгы болонхой. Цех соомнай шифер үйлэдбэрилдэг зургаан лини хүдэлдэг. Эдэ лининүүдые миин байлгангүйгөөр ашаглаха гэжэ оролдоноолди даа. Тиимэһээл булта хүдэлмэришэднай үдэр бүри улам эршэтэйгээр хүдэлнэ. Халаан бүриин дүн согсологдожо, эрхим үрэ дүн туйлаһан бригадануудай коллективүүдэй нэрэ соло олондо мэдээжэ болгогдоно. Энэ ехэ һайн ёһо заншал гэжэ һанагдана. Юуб гэхэдэ, мүнөөдэр социалис мүрысөөндэ диилдэһэн хүдэлмэришэд үглөөдэр бүри һайнаар хүдэлжэ, түрүү зэргэдэ гараха гүхайгаа бодомжолжо ябаха ушартай болоно бшуу.

Манай цехэй хүтэлбэрилэгшэд социалис мүрысөөнэй үүргые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табидаг. Һара бүриин дүнгөөр хүдэлмэришэдые урмашуулдаг. Мүнгэн шан баяр ёһололой оршон бидалда барюулагдадаг байха юм. Цехэй эрхим мэргэжэлтэн гэһэн нэрэ соло олгуулагдадаг болонхой. Нигэжэ хүдэлмэришэдые урмашуулхада ехэ һайн гэжэ һанагдана.

Би арбан табадахи жэлээ шифер хэдэг цехтэ хүдэлнэб. Һүүлэй сагта шифер хэхэ ажал яһала оньһожоруулагдаа. Урдань манай цех соо шиистэй, тооһотой байгша һэн. Шифер хэхэ шэнэ оньһон тухеэрэлгэнүүдые тодхоһоной ашаар ажалай бүтээсэ нилээд дээшэлүүлэгдэбэ. Цех соомнай арюун сэбэр болонхой. Хүдэлхэдэ зохид, урматайшье. Хүдэлмэришэднай халаан бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхэ гэжэ оролдоно. Минии хүтэлбэрилдэг бригадын коллектив ажалай түрүүшүүлэй хойно орожо, шюураа шороһо дуулхагүй гэжэ эрмэлзэнэ.

Һайн шанартай шифер ехээр гаргахань тиимэ бэлэн бэшэ юм. Холисоёо зүбөөр бэлдэхын тула мэргэжэл шадабари хэрэгтэй болодог. Тиимэһээл бидэнэр эгээл һайн бэлэдхэлтэй хүдэлмэришэнөө энэ ажалда табинабди. Мэргэжэлээ дээшэлүүлэн һуранабди. Владимир Александрович Портнягин шифер хэхэ холисо бэлдэдэг. Ажалдаа харюусалга ехэтэйгээр хандадаг байха юм. Тиимэһээл манай бригадын коллектив ходоодоо һайн шанартай продукци гаргана гэжэ хэлэхэ байнаб. Бригадымнай бэшэшье гэшүүд А. Анчугов, А. Зайцева, Г. Филиппова гэгшэд мүн лэ олон жэл шифер хэхэ ажалда хүдэлжэ, дуршал шадабаритай болоһон юм. Бидэнэр оньһон тухеэрэлгөөэ минута сээшье зогсоонгүй ашаглаха гэжэ оролдонобди. Үнгэрһэн жэлэй даабариһаа гадуур 840 мянган хэһэг шифер хэһэн байнабди.

Партида, совет арадта КПСС-эй ЦК-гай хандаһан Хандалгада харюу болгон, бидэнэр дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абаа һэмди. Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэй даабари болзорһоонь урид, декабриин 22-то дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур ехэ продукци гаргаха, алмаһан, арьбалһан материалаар 250 мянган плитэ шифер хэхэ, часай туршада 550 плитэ шифер хэдэг болохо, голодоһо гаргалгые 0,04 процентээр доошолуулха ажал, хэдэг участогаа сэбэрээр, эрхим гэһэн сэгнэлтэтэйгээр тушаадаг болохоор шиидэнхэйбди.

Үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэжэ, һайн шанартай продукци бүтээн гаргахын тула нигэжэ хаба шадалаа гамнангүйгөөр хүдэлжэ байналди даа. Манай цехэй хүдэлмэришэд байгша оной даабариһаа гадуур 3 миллион хэһэг шифер гаргахаар угтамжын түсэб абанхай. Байгша оной түрүүшын дүрбэн һарын даабариһаа гадуур 1 миллион плитэ шифер гаргахаар шиидэнхэйбди. Бидэнэр түгэсхэхы жэлээ ехэ урагшатайгаар эхилээбди гэжэ хэлэхэ байнаб. Январь һарын даабари холо үлүүлэн дүүргэгдээ.

Манай цехэй хүдэлмэришэд байгша оной түрүүшын хоёр һарын даабариһаа гадуур үйлэдбэрилһэн шиферээ бараниинь Байгал-Амарай түмэр замай магистралиин барилгашадта эльгээхээр шиидэнхэй. Энэ хараа түсэбөө дүүргэхын тула улам оролдосотойгоор хүдэлжэ байнабди. Цехэймнай хүдэлмэришэд түгэсхэхы жэлдэ абаһан угтамжынгаа түсэбые дүүргэхэ дүүрэн арга боломжотой.

А. КОЛМАКОВ.
Тимлюйн асбо-цементнэ хэрэгсэлнүүдэй заводой бригадир, коммунис ажалай ударник.

Батсоо Едошкина эрхим түрүү ажалаараа түрэл Бархан нютагайнгаа ажалшадай дунда үнинһөөл хойшо суурхажа байдаг. Даажа абаһан эрье хонидоо гээлтэ хороолтогүйгөөр адуулжа, олоной магтаалда хүртэнэ. Хурамхаанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү хонишон Батсоо Петровна Едошкина түгэсхэхы жэлдэ гансашье хони гарзалуулангүйгөөр адуулха, түсэбһөө гадуур 100 килограмм нооһо хайшалха гэһэн социалис уялга абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: хонишон Б. П. Едошкина.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

ПРОПАГАНДИСТНАР ҺУРАЛСАБА

Хүдөө ажахын ба промышленна үйлэдбэриин коммунис ажалай һургуулинуудай пропагандистнарай гурбан үдэрэй семинар боложо дүүрэбэ. Партийна болон совет хүдэлмэрилэгшэд Улаан-Үдэ городой дээдэ һургуулинууд болон эрдэм шэнжэлэлгын зургаануудай эрдэмтэд семинарта хабаадагшадай үмэнэ лекцинүүдые уншаһан байна.

Фашис Германиие дараһаар 30 жэлэй ойдо зорюулагдаһан хэдэ хэдэн лекцинүүд, мүн КПСС-эй ЦК-гай гадаадын политикын гол шэглэл тухай, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ баталагдаһан эб найрамдалай программын бэелүүлэгдэжэ байһан тухай, мүнөөнэй эрхэ байдалда үзэл сурталай асуудалнуудаар боложо байгаа тэмсэл тухай, совет ёһоной ажабайдал тухай лекцинүүд уншагдаһан байна. Гадна коммунис ажалай һургуулинуудта шудалагдадаг зарим темэнүүдые үзэхэ методикоор лекцинүүд уншагдаа.

Городой промышленна предприятинуудта, дурасхаалта газарнуудаар экскурсинууд эмхидхэгдээ. «Электромашина» заводто хэгдэһэн экскурси илангаяа һонирхолтой байгаа. Юундэб гэхэдэ, пропагандистнар эндэ үйлэдбэриин технологитой танилсаа.

Һүүлдэнь хэдэ хэдэн пропагандистнар дүй дуршал тухайдаа хөөрэлдэһэн байна. «Теплоприбор» заводой методическа соведэй түрүүлэгшэ Г. И. Чебунина экономическа һуралсал хүтэлбэрилдэг тухайдаа, коммунис ажалай һургуулинуудай ашаа үрэ тухай һонирхолтойгоор хөөрэбэ. Мүн Э. Т. Кубальская (Главпочтын пропагандист), Т. Н. Сурикова (Худалдаа наймаанай болон эд хэрэглэгшэдэй кооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомдохи методическа соведэй түрүүлэгшэ) гэгшэдэй хөөрөөн һонирхолтой байгаа.

А. БАИНОВ.

Үндэр ургасын түлөө—үдэр бүхэнөө

ОНЬҺОЖОРУУЛНАБДИ

Энээнһээ урагша манай совхоздо овощ ургуулха, илангаяа огородой эдеэнэй ургасын хойноһоо харууһалха хүдэлмэри эхинхидээ гараар лэ хэгдэдэг байһан. Тиимэһээ овощые үргэн ехэ газарта тарижа ургуулха аргагүйдэдэг һэмди.

Гурбан жэлэй саада тээ овощ ургуулха звеное даажа абахымни совхозой дирекци намда дурадхаа бэлэй. Тиихэдээ нэн түрүүн огород дээрэхи ажалые али болохоор оньһожоруулха, тарилгын газарые зарим тэды үргэдхэхэ гэһэн зорилго табигдаһан байгаа.

Өөрөө олон жэлдэ механизатораар хүдэлһэн хадаа овощ ургуулха хүдэлмэриие хайшан гээ һаа оньһожоруулхаб, хаанань ямар оньһон техникэ хэрэглэхэ аргатайб гэжэ һайса бодожо үзөө һэмди. Манайда СКН-6 түхэлэй түсхай рассада һуулгадаг машина бии аад, хэрэглэгдэнгүй хэбтэдэг һэн. Отделениин агроном байһан Л. М. Коробенкотой хамһажа, тэрэ машиные заһабарилаад, тааруулаад, капустын рассадые хээрэ оньһон аргаар һуулгадаг болообди.

Түрүүн рассада машинаар һуулгадаг болохо гэлсэхэдэмнай, энээнһээ өөдтэй үрэ гарахагүй гэжэ зариман һанаһан байгаа. Теэд үнэндөө, энэ машинаар рассада һуулгахада гараар һуулгаашаһаа һураггүй түргэн, хүнгэншье гэжэ олонхи огородшод удангүй ойлгожо эхилээ. СКН-6 түхэлэй машинаар мүнөө гансашье капустын бэшэ, мүн помидорой, һүүлдэнь куузикугай рассада хээрэ һуулгагдадаг болоо.

Энээнэй ашаар рассадые таряалан дээрэ һуулгаха болзор һураггүй богони болоод, овощой ургажа эдеэшэхэ сагынь ехэ боложо үгөө бшуу. Жэшээнь, нёдондо бүхы 5 гектар газарта капустын рассадые хүдэлмэриин долоон үдэр соо һуулгажа дүүргээ һэмди. Харин 50 соото газарта помидорой рассада миил 3 час соо һуулгагдаа.

Рассада һуулгадаг оньһон машиные тааруулан тодхохо, һайнаар хүдэлгэжэ шадаха хэрэгтэй. Бидэ капустын рассадые һуулгахадаа эшэнүүдэйнь хоорондо 70 x 70 сантиметр зайтай, помидорые 70 x 90 сантиметр зайтай байхаар машинаяа тааруулнабди. Дан утаар ургашаһан, томо болошоһон рассадые машинаар һуулгахын аргагүй гэжэ урдань һанадаг байгаабди. Харин машинаяа аалиханаар ябуулаад, һуулгахада ямаршьегүй байдаг.

Тэрэшэлэн огородой ургамалнуудые ДДН-45 түхэлэй машинаар уһа сасан ундалуулнабди. Таряалан дээрэ ургажа байһан капустын эшэнүүдтэ элдэб хоро сасахадаа ОШУ-50 түхэлэй үргэн абасатай машина хэрэглэнэбди. Гадна, овощой үрэһые СКОН-4,2 түхэлэй сеялкээр таринабди.

Ехэнхидээ элһэлиг хүнгэн хүрьһэтэй, хура бороогой ёһоор ородоггүй уларилтай Суулга, Гашей нютагуудта дээрээ хушалтагүй огород дээрэһээ һайн ургаса абаха арга боломжо бии гэжэ манай дүй дуршал харуулна. Илангаяа элһэлиг хүрьһэтэй манай эндэхи газарташье үтэгжүүлгэ зүбөөр оруулжа, таарамжатай агротехникэ хэрэглэн, ажал хүдэлмэриие аргатай соонь оньһожоруулаад байгаа һаа, хямда сэнтэй овощ ехээр абажа болохо байна.

Түсхайлбал, нёдондо манай звено бүхы 7 гектар газарай га бүхэнһөө дунда зэргээр 271 центнер овощ (капуста, помидор гэхэ мэтэ) абаа гэхэ гү, али аймаг соогоо эгээл ехэ ургаса хуряагаабди. Тиигэжэ овощ ургуулгаһаа бидэ 2.837 түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулнабди. Абтаһан овощой центнер бүхэнэйнь өөрын үнэ сэн 11 түхэриг 46 мүнгэтэ болобо.

Намтай суггаа долоон хүн, үнинэй дуршалтай огородшод А. Теслева, А. Платонова, О. Лощенкова, Н. Рыжакова, А. Болонева, Ф. Покацкая, гэгшэд хүдэлдэг.

Туйлаһан үрэ дүнгөө, олоһон дүй дуршалөө улам арьбадхан, манай звеногойхид табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ бүхы газарайнгаа гектар бүриһөө 280 центнерһээ бага бэшэ эрхим шанартай овощ хуряажа абаха гэһэн зорилго урдаа табина. Мүн овощой центнер бүхэнэй өөрынь үнэ сэнгые нёдондонойхиһоо дээшэ гаргахагүй, огородой эдеэ худалдалгаһаа 3000 түхэригэй сэбэр ашаг олзо оруулхабди.

Мүнөө звеногой гэшүүд хабарай тарилгада бэлдэжэ, газараа үтэгжүүлхэ, парнигаа бэлэн болгохо хүдэлмэри хэжэ байнхай.

Энээнтэй дашарамдуулан, манай хэжэ байһан хүшэр хүндэ ажалые хараадаа абан, ургуулһан овощыемнай һаад тойбогүйгөөр түргэн тушаажа абадаг байгыт гэжэ бэлэдхэлэй организацинуудые гүйха байнабди. Тиигэбэлынь бидэ огородой эдеэнэй элбэг ехэ ургаса абажа, тэрэнээ һайн шанартайгаар тушаахын тула социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэбди, урдаа табиһан зорилгоёо дүүргэхын тула бүхы хүсэеэ гаргахабди.

У. БОЛОНЕВ,
Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын совхозой овощ ургуулдаг звеное даагша.

ЖАРГАЛАЙ УТА ЗАМ

Зураглал

Энэ хүн зоной гайхама баатаршалга гаргаашьегүй һаа, он жэлнүүдые суурхуулма ажалай үндэр үрэ дүнгүүдые туйлаагүйшье һаа, энэ наһаяа, бухы хүсэ шадалаа ажалда зорюулһан, альганайнгаа арһанай холотор, һүхын эриин хотойхо болотор ажал хэһэн хүн.

Энэ хүн нэгэ үдэр эсээб гэжэ амарангүй, нэгэ үдэр үбдөөб гэжэ хэбтэнгүй, нютагһаа гаража нэгэ алхам хажуу тээшээ ошонгүй, 35 жэл, долоо һара, 2 үдэр хүдэлжэ, «Ажалай ветеран» гэһэн хүндэтэ медальда хүртөөд, түрэл нютагтаа амаржа байнхай.

Үнгэрэгшэ намарай үбһэ, таряа хуряалгын һүүлээр үбэлдөө малай тэжээл шэрэхэ шарга совхоздо хэрэгтэй болошобо. Совхозой директор отделенинүүдэйнгээ хүтэлбэрилэгшэдые дуудаад:

— Үбһэ, һолоомоёо юугээр шэрэхэ гэжэ бодожо байнат? — гээд асууба.

— Шарга хэхэ модо бэлэдхэхэ, тэрэниие дархалха хүн олдоногүй, — гэһэн харюу дуулдаба.

— Мүнөөхил Жалсан үбгэжөөл арсахагүйл ааб даа, — гээд 1-дэхи отделениие даагша үгэ алдаба. Тиихэдэнь директор тэрээн тээшэ шэрүүнээр хараад:

— Ойронь бү хүрэгты, үхэтэрэнь харахаа һанаа гүт. Шарга дархалха хүниие олохогүй һаа, өөһэдөө хэгты, — гээд нэмээбэ.

Зүгөөр Жалсан үбгэжөөлдэ совхозой хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөн нэгэ аргаар дуулдаһаншье байжа магад. Хэдэн хоноод байтар үбгэжөөл хурса һүхэеэ бүһэдөө хабшуулаанхай совхозой директор Балдан Будатаровича Юмсуновта ороод:

— Зай, Балдан, нэгэ трактор үгөө һааш, шаргын модо бэлэдхэжэ ерэхэ байгааб, минии һуухамни хашартай болошоо, — гэбэ.

Директор Жалсан нүхэрөө уринаар хараад:

— Ойрошни хүрэхэгүй гэжэ һанан гэһээ, өөрөө ерээд лэ байхаш, бэеэ гамнаарайл даа, — гээд Жалсанаа хэдышье тэбэреэ һаа гэжэ һанабашье, тиигэжэ шадахагүйдөө, бэедээ голхорон, юрэл хоолойгоо шангадхаадхиба. Эдэ хоёр наһатай хүнүүдэй иигэжэ хөөрэлдэхэншье гайхалгүй һэн. Ушар юуб гэхэдэ, Балдан Будатарович Юмсунов олон жэлдэ колхозой түрүүлэгшээр хүдэлөөд, удаань ажахынгаа совхоз болгогдоходонь директорээр мүнөө болотор хүдэлнэ гээшэ. Харин Жалсан Тогмитович бүри урдань түлеэгээр түлигдэдэг түрүүшын тракторааар газар хахалжа эхилһэн юм. Тиимэһээ эдэ хоёр нүхэд олохон жэл мүр мүрөө дүнгэлсэн, мүнөө болотор суггаа ябана. Жалсан гартаа дүйтэй хүн байһан тула колхозой кузницада ажалайнгаа намтар эхилһэн түүхэтэй. Тэрэ үесын колхозой бүхы техникэ Жалсанайл гараар заһабарилагдадаг байгаа.

Жалсан Тогмитов Хуниин МТС-тэ 1936 ондо тракторисТын курсада һураа һэн. Курса дүүргэжэ ерээд, трактористаар, һүүлээрнь бригадираар шье хүдэлөө. Иигэжэ хүдэлжэ ябатарнь колхозынь зоной дунда «полуторка» гэжэ нэрлүүлһэн түрүүшын автомашина абаба.

Олохон лэ жэлдэ тэрэ машина эбдэрэнгүй хүдэлгэгдөө бэлэй. Жолоошониинь мүнөөхил Жалсан һэн ааб даа.

1941 ондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн эхилээ. Тиихэдэнь хархис дайсаниие даралсахаяа мордожо, нэгэ дахин лэ Жалсан нютагһаа холодоһон юм. Дайсанаа даража, даагаа һүүлдэжэ, 1947 ондо нютагаа бусаа һэн.

Байза, дайнай һүүлэй жэлнүүдтэ ямар ажалда хүдэлөө бэлэй? Ерэһээр лэ тракторна бригадые дахинаа даажа абаа һэй ха. Тиихэдэ нютагай залуу хүбүүд олоороо механизаторнууд боложо эхилээ. Шэнэ оньһон техникэшье бии болоо. Энээниие һайн мэдэржэ ябаһан Жалсан, түрүүлэгшэдэ ерээд:

— Зай, бишни механизаторнуудай хомор үедэ механизатор гээшэб гэжэ ябаа хамнайб' даа, мүнөөмнай юумэн орёо оньһон болошоо, минии ухаан хүрэнэгүй. Ондоо ажалда оруулыш даа, — гэбэ.

Балдан Будатарович Жалсанаа удаан шэртэн хараад хэлэбэ:

— Ойлгоноб даа, ойлгоноб, һаяар колхознай совхоз боложо хубилгагдахань, гахай олоор үсхэжэ эхилэгты гэжэ байна, энэ хэрэг лэ даажа абыш даа, шамһаа ондоо хүниие олоногүйб, — гэбэ.

1958 ондо «Коммунизм» колхоз Бэшүүрэй совхоз болгогдобо. Тиихэдэ Жалсан бригадир боложо, совхозой түрүүшын гахайн фермэ эмхидхээ һэн. Колхозой совхоз болгогдохолоор барилга ехээр эрхилэгдээ. Малайшье байранууд, хүнэйшье гэр олоор хэрэгтэй болоо. Зүгөөр модо бэлэдхэхэ, барилга хэхэ хүдэлмэришэд дуталдажа эхилбэ.

Энэ асуудалые совхозой дирекци, партком суглаан дээрээ зүбшэжэ үзөөд, Жалсан лэ урдандаа модоной хүдэлмэридэ ябадаг һэн, модо бэлэдхэлгые һайн мэдэхэ, дуршалтайшье болоһон байха, тэрээндэл модо бэлэдхэлгын бригада даалгая гэһэн шиидхэбэри гаргаба.

Нигэжэ Жалсан хоёр жэл барилгын модо бэлэдхээ һэн. Энэ үедэ совхозой техникэ жэлһээ жэлдэ олошоржо эхилээ. Зүгөөр эбдэрхэ, һаатахань бүришье олошороо. Тэдээндэ хэрэгтэй запчастьнууд хэзээдэшье хомор бэлэй. Тиимэһээ оньһон орёо частьнуудһаань бэшые кузницада дабтаад, дархалаадхижа шадаха хүн баһа хэрэгтэй болобо. Энэ хүдэлмэри урдань түмэршэ дархан ябаһан Жалсан лэ хэжэ шадаха байгаа ха юм. Энэшье удаа Жалсан үлүү үгэгүй кузницада хүдэлхэ болоо һэн.

— Халуун түмэр, хүйтэн балта хоёртой найман жэл носолдожо, гар нюдэн хоёрни яһалахан эсээ һэн даа, тиигээдшье наһан ошоо бэзэ, ондоо ажалда оруулыш гэжэ директортээ хэлээ һэм даа, — гээд Жалсан үбгэжөөл хэлэбэ. Нигэжэ амаралтада гарахынгаа урда тээхи һүүлшын дүрбэн жэл хонишоноор хүдэлһэн байна.

Энээгээршье Жалсан үбгэжөөлэй ажалайнь намтар дүүрээгүй. Мүнөөшье совхозой МТМ соо орошоод, энэ тэрэ механизаторнуудта хамһалсажа, залуушуулда хэрэг, үгөөрөө туһалжа ябадаг юм.

Минии тэдэнэйдэ хоноһон үглөөгүүр Жалсан үбгэжөөл абяагүйхэн лэ һүхэ, хюрөөгөө хурсадхажа эхилбэ. Энээниинь обёорһон Долгор хүгшэө гэмэршэбэ даа:

— Үгы, баһа хайшаа энэ хүйтэндэ мүльхихэшниб, зуураха, хүлдэхэдөө һанаа эрохош даа... Хүгшэнэйнгөө гэмэрхые дуулаагүй мэтэ: — Дулаан бээлэймни хаанаб даа, олоод үгэл даа? — гээд, Жалсан үбгэжөөл һүхэеэ бүһэдөө хабшуулба.

— Нээрээшье иимэ эртэ хайшаа ошохотнай гээшэб, — гээд би һонирхобоб. — Энээхэн урда, зургаа модоной газарта нютагаймнай хоёр залуу хүбүүд түрэхэ хониной отара түрүүшыхнеэ даажа абаад байна гэлсэнэ һэн, тэдээндэ ошожо, хото хорёоень заһабарилжа, өөдэ таталсажа үгөө һаам туһа болохо бэшэ гү, — гээд, намайе асуунгяар хараба.

Би юун гэхэбиб даа! Ажал гээшэ жаргал гэдэг, тиимэһээ Жалсан үбгэжөөл үнэхөөрөөл жаргалай ута зам гаталжа ябаа юм байна даа гэжэл һанаа һэм. Тэрэ замаа мүнөөшье үргэлжэлүүлхээ Жалсан үбгэжөөл бардам алхасаар Сагаан-Булаг тээшэ гэшхэлшөө һэн.

Д. ДЫЛГЫРОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ж. Тогмитов.

СОВЕТ ОРОН:

КУБАНЬДА ТАРИЛГА ЭХИЛБЭ

КРАСНОДАР. (ТАСС-ай корр.). Хизаарай Азов шадараархи үргэн нэлэнхы талын колхоз, совхозуудай таряашад агрегадуудаа Кубаньда түрүүлэн поли дээрээ гаргаба. Эртын ороһото ургамалнуудай үрэһэн һайнаар үтэгжүүлэгдэһэн хүрьһэндэ шэнгээгдэжэ байна.

Энэ хабар Кубаниин механизаторнууд 1 миллион 300 мянган гектарта тарилга хэхэ. Тиихын тула бүхы юумэн бэлдэгдэнхэй: оньһожоруулагдамал звенонууд, отрядууд эмхидхэгдээ, һайн үрэһэ хүрэнгэ бэлдэгдэ, оньһото техникэ һайнаар заһабарилагдаа.

УЗГЕНСКЭ БҮЛЭГ БАРИЛГА

ОШ. (ТАСС-ай корр. А. Петров). Тугал, буруунуудые үсхэбэрилхэ ажахынууд хоорондын түрүүшын бүлэг барилга республикын урда заһадахи Узгенскэ районд ашаглалтада оруулагдаа. Ажахынуудһаа 5 мянга шахуу толгой тугал буруу абаад, үсхэбэрилхэ аргатай, һайнаар тухеэрэгдэһэн хэдэл байра эндэ бии.

Үнеэд болохоор эмэ тугал буруунуудые үсхэбэрилхэ тусхай шэглэлтэй иимэ бүлэг барилганууд Ошско областиин бусад районуудта бүтээгдэжэ байна.

МЕХАНИЗАТОРНУУДАЙ ҺАНААШАЛГА

ЛЕНИНАБАД (Таджигай ССР). (ТАСС-ай корр. Л. Фрейдкин). Ленинабадска областиин хлопок ургуулдаг ажахынууд хабарай тарилга хэхэ бүхы агрегадуудаа заһабарилан бэлдээ. Промышленностьда бүтээгдэдэггүй зургаан рядтай сеялкэнүүд заводто гаргагдадаг дүрбэн рядтай сеялкэнүүдтэй зэргэлүүлэн табигдаа. Колхозой механизаторнууд, «Таджикссельхозтехникын» районно нэгэдэлэй мэргэжэлтэд эдэниие тааруулан тухеэрпэн байха.

Иимэ агрегадууд тарилга хэдэг тракторай хүсэ шадалые бүрин ашаглаха арга олгоно: үдэр соо 10—12 гектарта гэхэ гү, али дүрбэн рядтай сеялкэнүүдһээ 1,5 дахин ехэ талмай дээрэ тарилга хэжэ болоно.

УРГАСА ХУРЯАЛГАДАА БЭЛЭН

ХАБАРОВСК. (ТАСС-ай корр. М. Ханух). «Краснореченский» совхозой механизаторнууд «Сибиряк» түхэлэй һүүлшынгээ хоёр комбайн заһабарилжа дүүргэбэ. Приамуриин энэ түрүү ажахын оньһон техникэ хуряалгада бэлэн болгогдоо.

Бусад ажахынууд эдэнһээ жэшээ абана. Хабаровска хизаартахи комбайнуудай 60 гаран процентнь заһабарилагдаад байна.

КИЕВЭЙ ТҮЛӨӨЛЭГШЭД БАМ-да ЕРЭБЭ

УРГАЛ. (ТАСС-ай корр. М. Ханух). Киевэй барилгашадай түрүү отряд (модошо дархашуул, электригүүд, сантехнигүүд, бусад мэргэжэлтэд) АН-24 түхэлэй самолёдоор Байгал-Амарай түмэр замай зүүн участогта ерэбэ. Украинын ниислэл хотын түлөөлэгшэд «Донбасс» гэһэн отрядай хүдэлмэришэдтэй хамтаржа, Байгал-Амарай түмэр замай Ургал гэжэ эгээл ехэ станциин барилгада хабаадаха байна. Энэ шадар хото городой һуури табиха юм.

100 МЯНГАДАХИ НОМЕРТОЙ ХҮНГЭН АВТОМОБИЛЬ

УЛЬЯНОВСК. (ТАСС-ай корр. В. Злобин). 100 мянгадахи номертой УАЗ-469 түхэлэй хүнгэн автомобиль В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ автозаводой гол конвейерһээ болзорһоо 7 хоногоор урид бүтээгдэн гараба. Ахалагша мастер Ю. С. Федосинэй халаан тэрэниие хабсарһан байна.

Иимэ түхэлэй шэнэ автомобиль бүтээн гаргалгын оройдоо хоёр жэлэй урда тээ эхилээшье һаань, тэрэ геологуудай ябадаг бэрхэшээлтэй харгынуудта, хүдөө нютагуудта алдар сууда гаранхай. Холын хойто зүгтэ, Африкын ангама халуун сүл губида, тайга соо, тундрада, хада ууланuудта иимэ машина хүнэй найдамтай туһалагшань болоно. «УАЗИК» түхэлэй машинанууд дэлхэйн 50 гаран орондо худалдагдана.

СУББОТНИГОЙ ЭСТАФЕТЭ

ОРЁЛ. (ТАСС-ай корр.). Орловско локомотивна депогой машинист С. Корнеев хүндэ ашаанай поезд жолоодон, Курск тээш... Энэнь коммунис суб... тоосоондо оруулжа, ... жолоодоһон түрүүш... болоно.

Үйлэдбэриин түрү... мэришэн, коммуни... ударник С. Корнее... ашаанай хоёр поезд... жо, «улаан субботн... соогоор арадай ажа... тонно ашаа зөөхые ... Локомотивна депо... бригада булта... үүсхэлые дэмжэбэ.

Москвагайхидай ... харюу болгон, Орл... мэр замшад апрели... 12 миллион тонно ... хэ, арьбалһан эле... шэ хүсөөрөө бүхы ... даа ябуулха гэжэ ...

ЭЛЕКТРЫН ЭЛШЭ ... ЕХЭЭР ҮЙЛЭДБЭРИЛЭГ...

АЛМА-АТА. (Т... корр. В. Ганжа). ... эхинһээ хойшо Ка... 10 миллиард ки... электрын элшэ хүс... бэрилэгдэбэ. Энэнь ... хараалагдаһанһаа ... гоор урид туйлагдаа... до жэлэй энэ үсын... суулбал, республи... электрын элшэ хүс... бэрилгэ 400 милли... ватт-часаар нэмэгд... на.

Түсэбтэ табан жэл... хэхы жэлдэ электры... үйлэдбэрилгэ Ка... 600 мянга гаран ... хүсөөр үргэдхэгдэхэ...

100 МИЛЛИОНД... ТОННО РУДА

БЕЛГОРОД. (Т... корр. Н. Потеряйко)... суранзата аномали... гууд түсэбтэ табан... эхинһээ хойшо 100 ... дохи руда малтан гар... менно пеэшэндэ хэрэ... 1 миллионһоо үлүү ... түүхэй эд даабари... дуур металлургичес... приятинуудта эльгээ...

Байгша ондо эндэ ... ехэ амжалтанууд ту... Агууехэ илалтын 30 ... ойе нэрэтэй солотой... тахын тула мүрысө... рүүлэн, горнягууд ... эхинһээ хойшо даа... гадуур 100 мянга ... тонно руда малтаа... орон дотор долоодохи... шэрэм Курска суран... малиин түүхэй эдһээ ... лагдана.

75 ЖЭЛЭЙНЬ ... ГҮЙСЭБЭ

ОМСК. (ТАСС-ай ... А. Лобода). Тр... барилгын техникумай ... хэгдэн байгуулагдаһа... жэлэй ой гүйсэбэ. Эн... кум дүүргэжэ байһан ... дипломуудһаа гадна, ... дажа байгаа харгы ... элдэб участогуудта ... путевко абаа. У... юуб гэбэл, һургши... замай барилга дээрэ ... жэ, дипломно хүдэлм... һэн байна. Эдэниие... нэй комисси үндэрөө... бэ.

ТҮРҮҮ ДҮИ ДҮРШЭ... АКАДЕМИ

ВЛАДИВОСТОК. ... ай корр. В. Кли... Номгон далайн эрьеэ... хотодо нээгдэһэн ... зохёогшодой, уралан... жуулагшадай бүтээл... тавкэдэ орожо хара... рэниие хүдэлмэриин ... дүй дуршалэй акаде... нэрлэнэ. Техническ... тэ дэбжэлтые хурд... түлөө хизаарай ... тэмсэл тухай хөөрэ... гаран элдэб модель, ... зэмсэг хэрэгсэл, сте... бии. Владивостого... приятинуудай, бар... дай, дээдэ һургуул... уралан нарижуулагш... миллион түхэригэй ... арьбалалта хэжэ, ... ажахыда үгэһэн бай...

АЛАС-ДУРНЫН АР... ТЕАТРНУУДТА

ХАБАРОВСК. (Т... корр.). Эндэхи ку... институт дүүргэгш... рай оршон байдал... мууд барюулагдаа... арадай театрнууд... сёрнуудай заочно ... рүүлэн дүүргэһэн ... лоно. Тэдэ булта... Дурнын бүхы заха ... даар ажаллахаяа тар... халин, Амарай обла... ровска хизаарай хо... рин тосхонуудта о...

Хабаровска куль... ститут табан ... соёлой хүдэлмэр... һургажа гаргадаг бай...

* * *

Агууехэ Илалт... лэй ойдо зорюулагд... кусствын долоон хо... мүрэнэй эрье дээрэ... ровск хотодо нээгдэ...

Алас-Дурна зүгэй ... хёолшод, артист... зураашад, хүгжэмэй ... зурагуудай һургуу... хүмүүжэмэлнүүд, со... хи зургаануудай хү... лэгшэд тэрээндэ хаба...

(Т...

ҮЕ САГТАЯА ЗЭРГЭ АЛХАЛАН

БУРЯАДАЙ уран зохёолшодой холбоон ургажа ябаһан залуу бэлигтэнние бэлдэхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэнэ. Үе болоод лэ литературна среданууд үнгэргэгдэжэ, тэрээн дээрэ шэнэ шэнэ роман, туужа, рассказ, поэмэ, зүжэг болон шүлэгүүд зүбшэн хэлсэгдэнэ. Уран зохёолой дутагдалнуудые хайшан гэжэ заһахыень, мүлихыень, удхын ба найруулгын талаар бүри уран хурса, тодо һонор болгохыень заажа үгэдэг заншалтай.

Литературна среданууд дээрэ мэдээжэ зохёолшодһоо гадна, залуу авторнуудай бүтээлнүүд зүбшэн хэлсэгдэжэ, тэдэнэй зохёохы ажалдань аша туһатайгаар нүлөөлдэг юм. Гадна аймагай газетэнүүдэй дэргэдэхи уран зохёолой нэгэдэлнүүд нилээд урагшатайгаар хүдэлнэ. Жэшээнь, «Саян» газетын дэргэдэхи «Саянай самаряан», Хурамхаанай «Булаг», мүн бусадшье литературна нэгэдэлһээ ургажа гараһан зохёолшодые мүнөө һайн мэдэнэбди. Тэдэнэй зохёолнуудые гансашье манай Бурядта бэшэ, мүн бүхы оронойמнай уншагшад һонирхон уншана.

Тиихэдэ республикымнай мэдээжэ зохёолшод, поэдүүд саг үргэлжэ аймагуудаар ябажа, литературна нэгэдэлэй гэшүүдэй түрүүшынь туршалгануудтай танилсажа, аха ёһоной зүбшэл заабари үгэжэ байдаг, зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсадаг юм.

Һаяшаг Буряадай залуу зохёолшодой юһэдэхи конференци боложо, тэрээн дээрэ тон һонирхолтой, туһатай хөөрэлдөөн болоо. Конференцидэ хабаадагшад элидхэл шагнахаһаа, мүн наймадахи конференциһээ хойшо ямар юумэнэй хэгдэһые мэдэхэһээ гадна, буряад ба ород прозын, поэзиин семинарнуудта байлсажа, зохёолнуудаа зүбшэн хэлсүүлээ.

Энэ хуудаһандамнай тэрэ семинарнуудай хайшан гэжэ үнгэргэгдэһэн тухай, хэд авторнуудай зохёолнуудай зүбшэн хэлсэгдэһэн тухай хэлэгдэнэ.

Буряадай мэдээжэ уран зохёолшо, Социалис Ажалай Герой Ц. Н. Номтоевтой хөөрэлдэхэ дуратайшуул конференциин үедэ олон байгаа. Зүүн гарһаа: залуу зохёолшод В. Тулаев, Л. Тапхаев (Түнхэн), Д. Ринчинов, мэдээжэ поэт Ц. Жамбалов (Агын округ), В. Жанчипов (Захаамин) гэгшэд ахамад зохёолшотой хөөрэлдэжэ байна.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ТЕМЭЕЭ АЖАБАЙДАЛҺАА УДХАЛАН АБАЯ

публикымнай залуу зоодой гэхэ гү, али уран эй хүшэр харгыда түнгээ алхам хэжэ ябаавторнуудай IX конфеболожо, тон һонирхолөөрэлдөөн гараа. Бупрозын семинарта хасаһан зохёолшод, хэлэгшэд залуу авторбүтээлнүүд тушаа һааа хэлэһэн, шүүмжэолон ажаглалта хэһэн. Одоо нүхэр ёһоной дөөн гаража, залуу өө зүбшэл заабари туһаламжа хүргэхэ зорилго табигдаһан юм. уу зохёолшод ажабайшөө муу мэдэнэ, тиигол темээ онобшолон гүй. жэжэ юумэ шүүэ һанана. Иимэ ажагхэгдэхэньшье зүйтэй. юуб гэхэдэ, зүбшэн эдэ табигдаһан зүйлуран найруулгын, удайгуулгын талаар буладли бэшэ. Ажабайдал мэдэхэ, ажал хүдэлмэ«гашуун хүлһэ» амталхүнүүдэйнь зохёолнууаргатай гэхээр.

эдэнэр хэд бэ? Зүгөөр гэхэ гү, али зэргэхэһэнэй дэмы ха. гэхэдэ, автор бүхэн бэшадалайнгаа зэргээр дальне зураглан хаые оролдоо. Хайшан зураглан харуулнаб? зохёолой ямар гиимэ аргануудые, ёһо гурим энэб?

шээнь, «Хурамхаанай д» гэжэ аймагай газеедактор **Михаил Бато**алуу зохёолшодой конидэ түрүүшынхеэ хажа, зүбшэн хэлсэлгэдэ зузаанһаг гар бэ табяа. Сэхыень хэлэ М. Батоин рассказуутиинэй бэшэнэ, зарим үүдынь «Байгал» кур «Буряад үнэн» газехэблэгдэһэн байха. Муөтөр өөрын номтой ые ярадаггүйнь гайй гэхэ мэтын хөөрэлгараа. Энэнь зүбтэйшье, айшье. Юундэб гэхээ нүхэрнай рассказуунилээд удаан бодомжолошэнэ. Нэгэ үгөөр хэлэ урдаа саарһа дэлгэнбайза, юун тухай бэй ааб?» гэжэ сэдьхэжэ түй. харин рассказ бүгөө гол түлэб удхые, аггые, гол зүрилдөөе алан тархидаа бусалсэдьхэлэйнгээ сохисоор рилжэ гаргадаг байна. ээл «Шулуута үндэбдаг», «Сарай сэнтэй «һарата һүниин сонажэ рассказууд тухайнь даймнай мэдээжэ уран шод Ч. Цыдендамбаев, жин, Д. Эрдынеев, Ц. иев, мүн шүүмжэлэгВ. Махатов, Ц. Дугар болон бусад хани наар хэлэжэ, тон туһаглалта хээ.

рэ дурсагдаһан бүтээлнь, сэхыень хэлэхэдэ, жэлэй саана бэшэгюм. Харин мүнөө байдалые уран хуртодо һонороор зурагхаруулһан рассказууд үсөөн. Михаил Батоин ажабайдал һайн мэдэхэ, зохёол бэшэхэ дүршэлтэй, бэлиг шадабаритайшье гээшэ. Эдэ мэтые хараадаа абажа, ажабайдалай гүн соёһоо бүрьялма һайхан рассказуудые бүришье олоор бэшэһэй.

Цыремпил Доржиев мүн баһа үнинэй бэшэнэ. Тэрэнэй «Санжа, саһан, наран», «Амар сайн, наран!» гэжэ хоёр номые үхибүүд ехэл халуунаар угтаһан юм. Энэ нүхэрнай Сэлэнгын аймагай Үрьмын-Адагай найман жэлэй һургуулида багшалдаг. Хэмжээгээр богонихон, үхибүүдэй уншахада һонирхолтой рассказууд дотороо буряад хүүгэдэй абари зангые, аяг аашые илангаяа һайн мэдэхэ байһанаа харуулаа бэлэй. Үдэр бүри үхибүүдэй дунда байжа, ном сударга һургахадаа, үхибүүн бүхэнтэй тон дүтөөр танилсана ха юм.

Цыремпил Доржиев зүбшэн хэлсэлгэдэ «Шара саһан» гэжэ гаршагтай роман табяа. Бишыхан рассказһаа гэнтэ романда шэлжэн «орһондонь» баясамааршье, халагламааршье байгаа. Юундэ? Юундэб гэхэдэ, жанраа алдажа нэрлэһэншүү. Романайнь гол герой Бодоолой гэжэ хүбүүн. Зүгөөр энэ хүбүүнэй хээгүй, оролсоогүй юумэниинь гэжэ үгы. Эдир геройн абари зангые, түхэл шэнжые уран хурсаар, гүнзэгыгөөр харуулхам гэжэ оролдоод, автор бүхы юумэ холижорхиһон байна. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ үхибүүд ехэшүүлдээ шадал зэргээрээ туһалжа байгаа. Теэд энээгээр шалтагаалжа, уран зохёол бэшэлгын ёһо гурим эбдэлэнэй, бүхы юумэ худхажархиһанай үлүү гэжэ һанамаар.

Теэд һүүлэй һүүлдэ Бодоолой ямар болооб? Хубилалта, хүгжэлтэ бии гү? Иимэ асуудал гарахал ёһоороо гарана. Мүүнь гэхэдэ, Бодоолой хүбүүн үнөөхил зандаа гэхэ гү, али ямаршье хүгжэлтэгүй үлэшоо. Тиихэдээ юунэй түлөө зохёол бэшэгдээб? Иимэ бүтээл эдир уншагшадта ямар нүлөөтэй байхаб? Энээн тушаа ёһотоор бодомжолжо үзэхыень, тиигээд гол геройн хүгжэлтэдэ онсо анхарал хандуулхыень, үлүү һарюу юумэнүүдые хаһахыень, залхуурангүй заһахыень, мүлихыень семинарта хабаадагшад авторта һануулаа. Тиигэбэл «Шара саһан» гэжэ роман ёһотой һайн туужа болоод, эдир уншагшадые һонирхуулха.

Бэлигтэй залуу драматург **Дугар Дылгыров** зүбшэн хэлсэлгэдэ рассказуудай согсолбори табиһан байна. Зүжэгүүдээрнь бодохо болоо һаа, энэ автор мүнөө сагай байдал зураглан харуулхадаа шадамар, бүхы юумые өөрын нюдөөр харадаг. Рассказуудыньшье мүнөө сагай байдалһаа һабагша татана. Ажаглалта юуб гэхэдэ, Д. Дылгыров ехэ һаланаар, гүнзэгыгөөр удхалангүй бэшэжэрхинэ. Ажабайдалай дугаадалые шүүмжэлэн татажа, шогой маягтайгаар, ёгтолон бэшэхын тулада үгэнүүдээ тон зүбөөр хэрэглэжэ, тобшолол хэхэ шухала. Эдэ бүхы ажаглалтануудые хараадаа абажа, үдэр бүриимнай үйлэ хэрэгтэ дайралдагша, һаад тойбо ушаруулдаг хог богуудые ёһотой сатирик ёһоор шүүрдэжэ һурахые хүсөө һаа, гансашье зүжэгүүдээрээ бэшэ, мүн рассказуудаараа олон уншагшадые баясуулха.

Түнхэнэй литературна нэгэдэлэй гэшүүн, «Долоон үбгэд» гэжэ номой автор **Владимир Тулаев** зүбшэн хэлсэлгэдэ шог ёгто гэхэ гү, али онтохоной маягтайгаар бэшэгдэһэн рассказуудай согсолбори табижа, туһатай зүбшэл һургаал абаһан байна. Манай буряад зохёолдо һүүлэй үедэ шог ёгто, энеэдэ наадатай зүйлнүүд тиимэшье олоор бэшэгдээгүй. Илангаяа эстрада дээрэһээ уншагдаха, хүнүүдые энеэлгэхэ юумэнүүд дуталдана. Үнэн буряадаар, үндэһэн хэлэнэй бүхы баялигые һайнаар хэрэглэжэ бэшэгдэһэн рассказ уншахада ходорхой ульгам, һониншье байдаг шуу. Эндэһээ уламжалан, Тулаев аман зохёолой дундаршагүй баялигые хэрэглэжэ, нилээд һайн рассказуудые бэшэнэ. Ганса юу хэлэлтэйб гэхэдэ, рассказ бүхэнэйнгөө удхые гүнзэгырүүлхэ, уран найруулгын гурим шадамараар хэрэглэхэ шухала.

Улаан-Үдын багшанарай училищиин студент **Элбэг Манзаров** богонихон миниатюрануудые, мүн басниинуудые зүбшэн хэлсүүлээ. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ нүхэрнай уран найруулгын ёһо гурим үшөө мэдэнэгүй, тиимэһээ элдэб эсын «булуудхануудые» мэдүүлэлдээ оруулжархина. Хэнэйшье мэдэһээр, шүлэгтэ толгой холболго, рифм гэхэ мэтын гурим байдаг. Тиихэдэ Э. Манзаров энэ мэтые ойлгожо, мэдэжэ абахые оролдоногүй, юрэдөө, рифм, ритм, аллитераци гээшые шудалнагүй. Ямаршье юумэндэ өөрын хэб, хэмжүүр байдаг шуу. Зүбшэн хэлсэлгэһээ өөртөө аша туһатай һургаал абаха байна.

Залуу зохёолшодой мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, бэлиг шадабаряа улам баяжуулха талаар энэ семинар нилээд туһатай юумэ хээ. Һайшаагдаһан гэхэ гү, али барагтай гэжэ сэгнэгдэһэн зарим авторнуудай рассказуудай номуудые гаргахаар болоо гэжэ дурадхал оруулагдаа. Залуу зохёолшод Михаил Батоин Дугар Дылгыров хоёр энэ хэрэгтэ тон харюусалгатайгаар хандажа, рассказуудайнгаа ном мүнөөнһөө һайжаруулха, заримыень шэнэлхэ бэзэ гэжэ булта найдаба.

Иимэ харюусалгатай хөөрэлдөөнэй боложо, ерээдүй зохёолшодые бэлдэхэ талаар аргагүй туһатай юумэнэй хэгдэжэ байн гэһээ, Буряадай номой хэблэлэй буряад прозын зохёолнуудые хинан заһагша түлөөлэгшэнэр тус семинарта хабаадалсаагүй. Семинар дээрэ үгэ хэлэһэн мэдээжэ уран зохёолшод, шүүмжэлэгшэд, мүн залуу авторнууд энэ талаар ажаглалта хэһэн байна.

ӨӨРЫН МАЯГТАЙГААР

Манай хөөрэлдөөн

Ород прозын семинар дээрэ дүрбэн авторай зохёолнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Энэ семинарые хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат В. Ц. Найдаков хүтэлбэрилөө. Манай корреспондент тэрээндэ хэды асуудалтайгаар хандаһан байна.

Корреспондент: Василий Цыренович, танай семинар дээрэ хэды зохёолнуудые зүбшэн хэлсээб? Тобшохоноор хөөрэжэ үгыт.

В. Ц. Найдаков: Залуу зохёолшод Светлана Гырылова, Сергей Шубин, Николай Нечаев болон Сергей Бухаев гэгшэдэй зохёолнуудые зүбшэн хэлсээбди. Эдэ нүхэд зохёол бэшэхэ дадалтай, өөрын маяг хэлбэритэй болонхой гэхээр. Энээндэнь баясамаар. Гэбэшье булта адли тэгшээр бэшэнэгүй.

Корреспондент: Хэнэйнь зохёол илангаяа үндэрөөр сэгнэгдээб?

В. Ц. Найдаков: Зэргэсүүлгэ гэхэ гү, онсо илгаа хэһэнэй үлүү гэжэ һанамаар. Тиигэбэшье ажабайдалые тобойсо, уран хурсаар зураглан харуулха талаар Сергей Бухаевай бүтээлнүүд яһала гэмгүй. Үнэншэмэ хурсаар, уян нугархай хэлээр бэшэнэ. Өөрын номтой болохо тушаа сэдьхэлээ табиха хэрэгтэй.

Корреспондент: Залуу зохёолшод ямар юумэндэ онсо анхаралаа хандуулнаб?

В. Ц. Найдаков: Булта мүнөө сагай байдал тухай бэшэнэ. Энэнь тон һайн. Гансал дэмжэхэ, туһалха ёһотойбди. Буряадаймнай мэдээжэ зохёолшодой олонхин түүхэ уудалхадаа, үни хада үнгэрһэн саг тухай бэшэхэдээ шадамар аад, харин юундэшьеб даа мүнөө үеын байдалаар балай һонирхоногүй.

Корреспондент: Залуу зохёолшодой бүтээлнүүдые зүбшэлгэдэ мэдээжэ зохёолшод хэр эдэбхитэйгээр хабаадалсааб?

В. Ц. Найдаков: Юу хэлээ гээшэбта? Эдэбхитэйгээр ааб даа. Мэдээжэ зохёолшодһоо гадна Буряадай номой хэблэлэй түлөөлэгшэд, жэшээнь, главна редактор Ю. Е. Будаев, ород прозын редактор Н. Ильина гэгшэд хабаадалсажа, зохёолнууд тушаа үгэ хэлэһэн, тон туһатай зүбшэл заабари үгэһэн байна. Минии һанахада, иимэ хөөрэлдөөн залуу авторнуудай бэлиг шадабаряа баяжуулха, һарижуулха хэрэгтэ аргагүй туһатай байха.

УЛАМ ХУРСААР, УЯНГАТАЙГААР

Ород поэзиин семинарта дүрбэн залуу зохёолшодой шүлэгүүд зүбшэн хэлсэгдээ. Залуушуулай шүлэгүүд тухай, семинарай хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгэхыень поэт А. В. Щитовто хандабабди.

— **Анатолий Владимирович, танай семинарта хабаадалсаһан залуу авторнуудай шүлэгүүд тухай тобшохоноор хөөрэжэ үгыт.**

— Виктор Вагонин үниндөө хойшо шүлэг бэшэдэг. Манай конференцидэ түрүүшынхеэ зүбшэн хэлсэгдэбэ. Тэрэнэй шүлэгүүдэй гол дутагдал гэхэдэ, үгэдөө ехэ анхарал табидаггүй, шүлэгөө мүлихые оролдодоггүй. Евгений Юшин Буряадай багшанарай дээдэ һургуулиин гурбадахи курсын студент. Зарим шүлэгүүдынь мэдээжэ зохёолшодой уянга дууряан татажа бэшэһэн гэжэ тэмдэглэгдээ.

Уянтын шүлэгүүдые Тая Немова бэшэнэ. Үшөөл хонгёо, үшөөл уянга һайхан, хүнэй сэдьхэл ёһотоор хүлгүүлмэ шүлэгүүдые бэшэхыень залуу зохёолшодо юрөөгөөбди.

Баир Дугаров ород хэлэн дээрэ шүлэг бэшэхэдээ түрэл буряад арадайнгаа түхэл шарай сэдьхэлэй уянга тон зохидоор харуулжа шадана.

— **Семинарай хүдэлмэридэ хэд хабаадалсааб?**

— Манай мэдээжэ зохёолшод Липатов, Шиханов, Гуменюк, Румянцев гэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсаа. Тиихэдэ Буряадай АССР-эй арадай поэт Н. Г. Дамдинов манай семинарай хүдэлмэридэ хабаадалсаа.

УРАН ШҮЛЭГ ТУХАЙ

Залуу уран зохёолшодой 9-дэхи конференци дээрэ залуу уран зохёолшодые хүмүүжүүлгэ, тэдэнэй оюун бэлигэй хүгжэлтэ тухай хөөрэлдөөн болоо. Энэ хадаа айхабтар харюусалгатай хэрэг мүн. Юуб гэхэдэ, эндэ гансахан залуу зохёолшын хуби заяан тухай бэшэ, мүн манай литературын ерээдүй тухайшье хөөрэлдөөн болоно гэбэл ехэшье алдуу болохогүй ха.

Манай мэдээжэ уран зохёолшодой олонхинь залуу ябахадаа, иимэнүүд конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ, ахамад зохёолшодой һургаал заабари абаһан, уран зохёолой ута харгыда юрөөлгэһэн байха юм. Конференцидэ хабаадалсаһан хүн бүхэн ябан ошон айхабтар бэлигтэй зохёолшо болохо гэжэ хэлэхэеэ һанана бэшэбди. Ерээдүйн зохёолшын хүгжэлтын замые уридшалан хэлэжэ болохогүйл. Түрүүшын шүлэгүүд соо ялалзаһан оюун бэлигэй ошо залинай унтаршахашье ушар дайралдадаг гээшэ ааб даа.

Гэбэшье, конференци дээрэ болоһон зүбшэн хэлсэлгын үедэ залуу зохёолшын болбосорол, хүгжэлтэ, хүсэл эрмэлзэл, мэргэжэл шадабари элеэр харагдадаг.

Уран найруулгынгаа, удхынгаа талаар ялас гэмэ һайн шүлэгүүд яһала олон байгаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Залуу поэдүүд Эрдэни Дугаров, Баатар Батоев, Цыдып Цырендоржиев, Жорж Юбухаев, Дансаран Доржигутабай болон бусад нилээн һайн шүлэгүүдые асараа. Манай мэдээжэ поэдүүд Ц-Д. Дондокова, А. Д. Бадаев, Ч-Р. Н. Намжилов, С. Д. Ангабаев, М. Ж. Самбуев, эрдэмтэ Г. О. Туденов, БГПИ-гэй багша С. Ш. Чагдуров зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадаһан хүн бүхэнэй шүлэг зохёол тухай дэлгэрэнгы шэнжэлэл хэжэ, ашатай туһатай зүбшэл үгэһэн байна. Уран зохёолоймнай ерээдүйн халаан болохо залуу зохёолшодые хүмүүжүүлхэ хэрэгые зүрхэндөө дүтэ абан, эрилтэ ехэтэйгээр хандажа байһаниинь элн.

Зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ хэдэн абторнуудай олон шүлэг магтаал һайшаалда хүртөө. Эндэ һайшаагдаһан шүлэгүүдые абажа харабал, гол түлэб лирическэ, авторай өөрын сэдьхэлэй байдал харуулһан шүлэгүүд. Мүн гражданска, философско удхатайшье шүлэгүүд яһала олон байна. Эндэ Б. Батоевой һэшхэл тухай бэшэһэн шүлэгые, Г. Ринчиногой «Хадануудни, хэлыт намдаа» гэһэн, Э. Дугаровай «Адха ороохон» болон бусад шүлэгүүдые нэрлэжэ боломоор.

Зүбшэн хэлсэлгэ дээрэ үгэ хэлэгшэд гүнзэгы бодолтой, согсолол хэһэн һайн шүлэгүүд тиимэшье олон бэшэ гэжэ тэмдэглээ. Конференци дээрэ хүмүүжүүлгэ тухай хөөрэлдөөн болоо гэжэ хэлээ һэмди. Тиимэһээ эндэ залуу зохёолшодой бүтээлнүүд дотор ушарһан алдуу эндүү, дутагдалнууд тухай сэхэ хэлсэгдээ.

Залуушуулай шүлэгүүд дотор ушарһан гол дутагдалнууд гэбэл, иимэ хоёр зүйл нэрлэмээр. Нэгэдэхинь гэхэдэ, залуу уран зохёолшо өөрынгөө бодолые гүйсэд һайнаар тодо хурсаар, тон таарамжатай үгэнүүдээр харуулжа шадахагүй ушар дайралдана.

Урасхал түргэн сагай
Ута, богониинь
Хэн нэгэн
Хэлэжэ үгэхэ гү? — гээд Баатар Батоев «Саг тухай бодол» гэһэн шүлэгөө эхилээ.

Үхэлһөө айдаггүй
мүнхэ сагай
Агшан зуурын
ошон гээд
Амиды хүниие
нэрлэжэ болохо аал?

Саг тухай, хүн тухай, хүнэй агуу эрмэлзэл, урлал бүтээл тухай поэдэй бодол харуулһан хурса шүлэг болохо аад лэ, шүлэгэй дүүргэлтэнь урагшагүйдөө. Эндэ залуу автор согсолол хээгүй, юрэл агуусхэ зохёолшодой, зураашадай нэрэ дурдаад үнгэршоо. Хоёрдохинь гэхэдэ, шүлэг дотор үгэнь олошорсод удхань бүрүүлтэшэнэ. Дансаран Доржигутабайн шүлэгүүдые абажа харахада, үгэ бүхэниинь тааруулагдаһан, сохисонь жэгдэ байха юм. Гэбэшье, уншажа, шагнажа байхада айхабтар зохидоор соностоһон зарим хэды шүлэг доторнь ямаршье бодол үгы гэжэ һанахаар лэ. Эндэ нэгэ жэшээ дурдая.

Гүбэйн хормойһоо
шалааг тоором,
Гүйхэн һубагаар ганга
руу урдана.
Байрагүй бурууд тинрэжэ
тойрон,
Балшаруу халдажа
шабардана.
Үдэрэй наран дор хэтан,
шэргэжэ,
Үжэнги шабааһа
шоройгоор дүүрэдэг.
Бороотой барагар сагта
һэргэжэ,
Богоор урдажа,
могойдол мүлхидэг.

Энэ шүлэгөөрөө авторай юун гэжэ хэлэхээ һанаһаниинь мэдэгдэнэгүй. Нютагайнгаа байгаалиие зураглаа юм гү, али магад А. С. Пушкинай «Анчар» гэжэ шүлэгтэхи аюулта модон шэнги аймшагтай шалааг тооромтухай бэшээ юм гү? Уран шүлэг соо гүйхэн лирикэ бэшэ, харин тойруугаар хэлэгдэһэн гүнзэгы бодол уншахадаа бидэ баясадагбди. Гэбэшье дээрэ дурсагдаһан шүлэгэй хэнэйшье сэдьхэл хүдэлгэхэнь мэдэгдээгүй.

Үгээ дан лэ гоёосогоожо
бү хэлэ,
Үрэжэлгүй газарай
таряандал хосорхо.

Иимэ гүнзэгы сэсэн бодол авторай нэгэ шүлэгэйнь эхиндэ уншанабди. Гэбэшье шүлэгэй һүүлшын мүрнүүд иимэ байна:

Ниитэ арадай хэрэг тээшэ
сахилза —
Нингэм дэлхэй —
коммунизмые сахилса.

Эндэ «сахилза» гэһэн үгэ зуралза, тэгүүлэ гэһэн удхатайгаар хэрэглэгдээ гээшэ ха. Гэбэшье уншаһан хүнэй бодолдо нэн түрүүн сахилза гэдэг талын ургамал һанагдахадал гэнэ. «Сахилса» гэһэн үгэ сахиха, һахиха гэһэн глаголой захирһан удхатай формо гэжэ ойлгобошье, «дүлэ сахилса» гэһэндэл юундэшьеб һанагдаха шэнги.

Энэ жэшээнүүдые юундэ иимэ анхаралтайгаар дурданабибди гэхэдэ, иимэрхүү дутагдалнууд залуу шүлэгшэдэй бүтээлнүүд соо үсөөн бэшэ дайралдахаяа һанана. Энэ залуу зохёолшын дүршэл шадабариһаашье болоно. Мүн залуушуул үгэ бүхэндөө анхаралтайгаар хандажа, шүлэг бүхэнөө мүлихэ гэжэ ехэ оролдоногүй хаш. Уран зохёолой замые шэлэгшэдтэ хэлэхэ юумэн ехэ. олоһон образ бодол олон ха юм.

«Гражданска болоод патриотическа үндэр темэдэ залуушуулай шүлэг бэшэһэнэй хэрэг бии гү? Байгаали тухай, жэшээлхэдэ, ургы тухай уран гоёор бэшэжэ һураһанайнгаа һүүлээр үндэр темэдэ орохо хэрэгтэй» гэһэн һанал конференциин хүдэлмэридэ хабаадаһан нэгэ залуу зохёолшо хэлээ. Энэ тон буруу. Манай баатарлиг залуушуул, комсомолшууд коммунизмын барилга дээрэ амжалтатайгаар ажаллажа байна. Залуу наһанэй хонгёо дуунууд 9-дэхи табан жэлэй габшагай ажалай дулэн соогуур. Байгал-Амарай магистралиин барилгашадай дундуур суурятан ханхинажа байна. Иимэ эршэтэ ажалай оршон байдалда манай залуу зохёолшод ургын дэльбэ эльбэн уяржа һууха болоно гү? Үгы даа, энэмнай даншье гүйхэн лирикэ болоно. Зохёолшо бүхэн нэн түрүүн тэмсэлшэ байха зэргэтэй. Манай залуу зохёолшод Эхэ орон тухайгаа, баатарлиг ажалай хүбшэргэй тухай удха түгэлдэр зохеолнуудые бэшэхэ гэжэ оролдожошье, бэшэжэшье байна.

Мүнөө үеын хүнэй образые үнэн зүбөөр, тодо хурсаар зураглан харуулхын тулада уран үгэтэй баян хэлэтэй байхаһаа гадна ажабайдалые гүнзэгыгөөр шудалха, хүнэй хүсэл бодол, һанал эрмэлзэлые мэдэхэ хэрэгтэй. Ажабайдалнай хизааргүй үргэн ха юм даа. Бодото ажабайдалһаа һабагша абан, уншагшадай зүрхэ сэдьхэл ёһотоор хүлгүүлхэ оюун бэлиг түгэлдэр зохёолнуудые бэшэхыень юрөөһэн үгэнүүд конференци дээрэ хэлэгдээ.

Оюун бэлигээрээшье, нютаг ороноороошье, эрдэм мэдэсээрээшье, мэргэжэл шадабаряараашье ондо ондоо хүнүүдэй шүлэгүүд зүбшэн хэлсэгдээ. Конференци дээрэ болоһон ехэ удхатай хөөрэлдөөнэй һүүлээр иимэ бодолнууд түрэнэ.

Нэгэдэхинь. Залуу уран зохёолшодые хүмүүжүүлхэ ба уран зохёолой ерээдүйн халааншье бэлдэхэ хэрэгтэ иимэ конференцинүүдэй үүргэ, удха шанар айхабтар ехэ байна.

Хоёрдохинь. Ахамад нүхэдэй заабари абаһан хүн гансата улам ехэ бэлигтэй болошоно бэшэ. Уран зохёолой үндэр дабаа оодэ дабшаха замдаа амжалта юрөөлгэһэн залуу зохёолшо эрдэм мэдэсээ дээшэлүүлхэ, зохёохы хүдэлмэридөө нарин нягтаар хандан, үгэ бүхэн дээрээ хүдэлмэрилхэ зэргэтэй. Поэт бүхэн бэшэһэн мүр бүхэнэйнгөө түлөө харюусалгатай байдаг гэжэ дахин һануулая.

Өөрын номтой болоошьегүй һаа, уран шүлэгхүлэгые жолоодожо һураһан Баир Дугаров мүнөө Москвада аспирантурада һурана. Тиигэбэшье түрэл Ахынгаа үзэсхэлэнтэ гоё дайдые магтан дуулажа, уншагшадые баясуулна. Шуя-Ханда Базарсадаевагай (дундань һууна) шүлэгүүд Агын зэрэлгээтэ талын сэсэгээр хангалтаха. Дулгар Доржиева Хурамхаанай хадалиг дайдые магтана.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

• • •

Республикымнай залуу уран зохёолшодой 9-хи конференциин дүүргэлтэ баяр баясхалантай байгаа.

Манай бэлигтэй уран зохёолшод С. Цырендоржиев В. Сергеев хоёр СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной гэшүүд болобо гэһэн баяртай мэдээсэл һаяхан абтаа һэн. Социалис Ажалай Герой, мэдээжэ уран зохёолшо Ц. Н. Номтоев уран зохёолшодой холбооной гэшүүнэй үнэмшэлгэнүүдые С. Цырендоржиев, В. Сергеев гэгшэдтэ барюулаа.

Мүнөө үе сагаа үнэн зүбөөр харуулһан «Тайгын шүүдэр» гэһэн номойнгоо түлөө поэт М. Самбуев Буряадай комсомолой лауреат гэһэн үндэр нэрэ зэргэдэ хүртөө. ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой секретарь П. Н. Ефимов лауреадай диплом, үбсүүндээ зүүхэ тэмдэг М. Самбуевта барюулаа.

Бурлад уран зохёолой хүгжэлтэдэ, залуушуулые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһанайнь түлөө залуу уран зохёолшод Н. Намсараев, А. Ангархаев, Т. Немова, Э. Дугаров, Б. Дугаров, Г. Ринчино, Ц. Цырендоржиев, Б. Батоев, шүүмжэлэгшэ Э. Уланов гэгшэд ВЛКСМ-эй Буряадай обкомой Хүндэлэлэй грамотаар шагнагдаа.

• • •

Хоёр үдэрэй туршада болоһон тус конференциин дүүргэлтэ дээрэ Буряадай АССР-эй арадай поэт **Н. Г. Дамдинов**, Буряадай номой хэблэлэй директор **Д. Д. Дугаров**, «Саянай самаряан» гэжэ уран зохёолой нэгэдэлэй түлөөлэгшэ **Б. Ябжанов**, Агын Буряадай национальна округой түлөөлэгшэ **Б. Цырендашиев**, Усть-Ордын Буряадай национальна округой түлөөлэгшэ **Л. Цыремпилов** гэгшэд үгэ хэлээ. Залуу уран зохёолшодой зүгһөө поэт **Б. Батоев** үгэ хэлэжэ, аха нүхэдтөө баярые хүргөө. Мүн РСФСР-эй Уран зохёолшодой холбооной түлөөлэгшэ **И. В. Рыжиков** үгэ хэлэһэн байна.

Конференциин хүдэлмэридэ хабаадаһан КПСС-эй Буряадай обкомой секретарь **А. А. Бадиев** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

«ДАЙСАН ГАРАА ҮРГӨӨ ҺЭН»

(Фронтовигай дурдалга)

АРАДАЙ МҮНХЭ ДУРАСХААЛ XXX

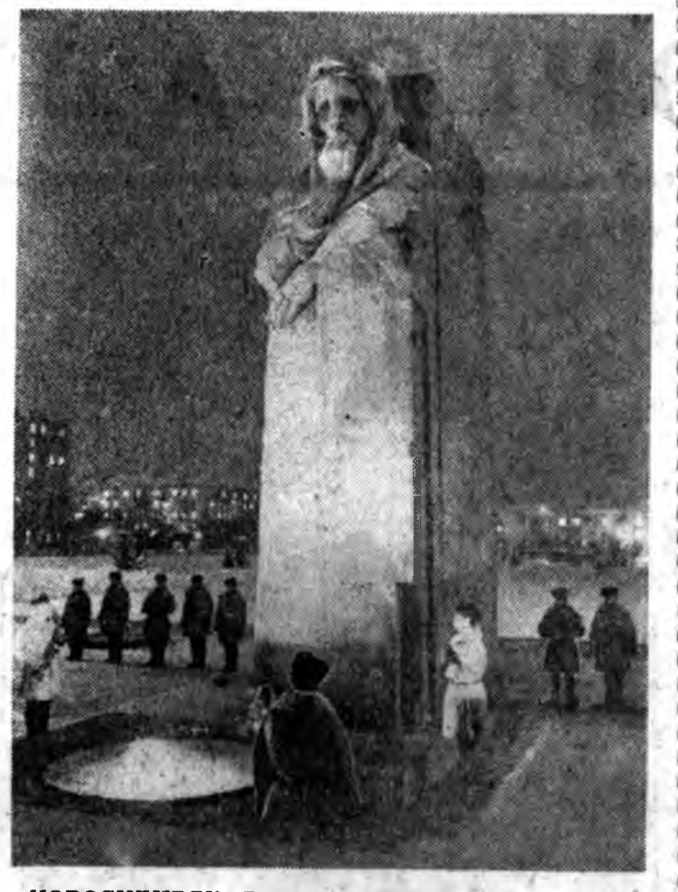
Манай часть хойто фронт дээрэ Полярный (мүнөө Североморск) хотоһоо сааша дайлалдажа байба. Дайнай түрүүшын үедэ фашист булимтарагшад ехэл «һүрхэйтэдэг» байгаа. Тэдэнэй агаарай хүсэн манине, манай ара талын хото городуудые һэнгэргүй бомбодохо. Зарим үдэр 50—60 удаа хүрэтэр агаарай добтолго болодог һэн.

Тиигээд манайхин байнал миин һуугаагүйбди. Үдэр срэхэ бүри бидэнэй хүсэн, сэрэгшэдэй шадабари, зориг улам дээшэлжэ байгаа. Немец фашистнуудта газарташье, далай дээрэшье ухэлэй сохилто үзүүлхэһээ гадна, дайсанай агаарай добтолгын урдаһаа эрид шанга үһэрилгэ хэдэг болообди.

1941 оной августын тэн багаар һэн. Дайсанай нэгэ агаарай добтолгын үедэ манай зенитчигүүд фашистнуудай самолёдуудые буудаба. Бидэ ябаган сэрэгшэд өөһэдынгөө пулемет болон винтовконуудааршье буудабабди. Тиигээд манай батальоной ээлжэ байһан газарһаа холо бэшэ оршодог «Оленья губа» гэжэ тохойн оршондо дайсанай нэгэ самолет тудагдаад, хара утаа бадюулан, шулуун байса мүргэн унахын урда тээхэнэ летчигой парашютаар буужа ябахань харагдаба.

Фашистнуудай самолет буудажа унагааха ушар яһала болодог байгаа. Харин парашютаар бууһан фашистые оложо бариха тон шухала һэн. Тиигээд тэрэниие бариха бэдэрэлгэ манай батальондо даалгагдаба. Хоёр үдэр бэдэрээд олоогүйбди. Дайсан хоргодожо шадаа. Дайлалдажа байһан батальон ганса немецые хэды болотор бэдэрхэб, тиигээд лэ мартагдаа. Харин 18 хоногой үнгэрһэн хойно үлэн гуринха нохой шэнги болошоһон тэрэ фашист өөрөө гараа үргэжэ, баригдаа бэлэй. Энэ ушар дайнай эхинэй үедэ болоһон тула тон һонин байгаа. Хойшодоо фашистнуудай плендэ абтахань тоогүй олон болоо һааб даа.

Д. ДАРМАЕВ,
ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн.

НОВОСИБИРСК. Эхэ оронойнгоо түлөө ами наһаяа үгэһэн Сибириин сэрэгшэдэй мүнхэ дурасхаалда Алдар солын хүшөө табигдаһан байна. Энэ хүшөө хотын Ленинскэ районой түбтэ бодхоогдонхой. Уйдхар гашуудалда абтаһан Эхын дүрсын хажууда табигдаһан шулуун дээрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда эрэлхэгээр унаһан новосибирскынхидэй нэрэнүүд бэшээтэй.

Хүшөөгэй автор — Ленинскэ комсомолой шангай лауреат А. Чернобровцев.

ТАСС-ай фотохронико.

Нютаг нютагай һонин

АЖАЛША БҮЛЭ

Прибайкалиин аймагай Зырянск тосхондо түмэршэ дархан Егор Романович, овощ ургуулагша Валентина Ефимовна Тарасовтанай бүлэ ажаһуудаг. Энэ айл ажалша бүлэ гэжэ нютаг соогоо суутай юм. 1933 онһоо колхозой, мүнөө «Зырянский» совхозой түрүүшүүлэй зэргэдэ ябажа байдаг.

Егор Романович түмэрэй нарин дархан, эрхим токарь, слесарь байхаһаа гадна, мэдээшэ уран дархан. Тэрэнэй хүдэр гараар бүтээгдэһэн ажалые тооложо барахагүйш: мори тахалхаһаа эхилээд, хүдөө ажахын машина, техникэ заһабарилха, шэнэ деталь хэхэ хүрэтэр.

Валентина Ефимовна 25 жэлэй туршада таһалгаряагүй колхозой, совхозой ажалда оролдосотой һайнаар хабаадалсаа. Һаалишан, гахайшан, тугалшан ябаа. Мүнөө овощ ургуулдаг теплицэдэ хүдэлнэ. Ямараар ажаллана гэжэ һананат! Эрхим. Залуушуулһаа зааш дутуугүй.

Эрхим һайн, оролдосотой ажалайнгаа түлөө эдэ хоёр ходоодоо магтаалтай ябадаг. Аймагай болон колхоз, совхозой зүгһөө олон удаа Хүндэлэлэй грамотаар, үнэтэ бэлэгүүдээр шагнагдаһан юм. Егор Романович 1972 ондо үнэгүй путевкоор шагнагдажа, Хара далайн эрьедэхи Сочи курортдо амаржа ерэһэн байна.

Ажалша бэрхэ айлай ухибүүд бүгэдэ хүдэр, хүдэлмэришэ. Эсэгэ эхэ хоёрой үргэн хүмүүжүүлһэн 6 хүүгэд бүлгэдаа ажаллана. Юрий автомашинын жолоошон, Геннадий — слесарь, Полина басаган — экономист, Катя — тогоошон гэхэ мэтэ.

Валентина Ефимовна Егор Романович хоёр мүнөө наһажаал боложо, ямбатай амаралтада — пенсидэ, гарабашье, совхозойнгоо хүдэлмэридэ эдэбхитэй хабаадаһан зандаа. «Совет засагай, түрэл партиингаа аша үргэмжөөр зол жаргалтай, баян дэлгэр, үнэр үргэн ажаһуунабди» гэжэ эдэ хоёр баяртайгаар хөөрэдэг. Үужам һаруул гэртэй, радио болон телевизортэй, газетэ болон журналнуудые захидаг, ном уншадаг.

Энэ ажалша бүлэ тосхон соогоо эгээл хүндэтэй айлайхи юм.

П. ХАЛТАНОВ,
хүдөө бэшэгшэ.

АЗАРГАНУУДЫЕ АБААШАБА

Хойто-Байгалай аймагай «Северный» совхоз гол түлэб мал үсхэбэрилдэг ажахы. Адуу үсхэбэрилхэдэ тэрэ нютагай газар дайдын байдал тааруу. Тэндэ мяханай шэглэлтэй мал барижа, БАМ-ай барилгашадые эдеэ хоолой продуктаар хангаха зорилго тус ажахыда табигдана. Тиимэһээ «Северный» совхоз адуун һүрэгэйнгөө тоо толгойе түргөөр олошоруулха, тэрэнэй үүлтэр һайжаруулха хэрэгтэ онсо анхаралаа табина.

Һаяхан тус совхозой түлөөлэгшэд Улаан-Үдэ ерэжэ, Буряадай гүрэнэй мори үсхэбэрилгын заводһоо һайн үүлтэрэй гурбан залуу азарга худалдажа абаһан байна. «Северный» совхозой ахалагша адуушан Н. И. Черных Хойто-Байгалһаа ерэжэ «Ротр», «Орлик», «Риск» гэжэ нэрэтэй гурбан азарга машинада тээжэ бусаба.

— Мүнөө манай ажахы 240 гаран адуутай. Эдэмнай нютагай үүлтэрэй юм. Һайн үүлтэрэй азаргануудтай боложо, мяхалиг томо адуу олоор үсхэбэрилхэмнай. Адуун һүрэгэймнай үүлтэр һайжархадаа, гансашье мяхан ехэ болохо бэшэ, үшөө өөһэдын хатарша, гүйгөөшэ моридтой болохобди, — гэжэ совхозой ахалагша адуушан Черных баяртайгаар хөөрэнэ.

Д. ЦЫБЕНОВ.

ТҮРҮҮШЫН ҮДЭР

«Труд» бүлгэмэй спортын ордон соо боксоор «Буревестник» бүлгэмэй спортсменүүдэй дунда Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн уржа үдэшэлэн эхилбэ. Һүүлэй үедэ жэл бүри түрүү һуури эзэлхын түлөө студентнүүдэй дунда үнгэргэгдэдэг энэ мүрысөөндэ олон спортсменүүд хабаадалсадаг боложо байнхай. Уржа үдэшэлэн эхилһэн боксын нааданда Красноярска, Хабаровска, Приморско хизаарнуудай, Омскын, Кемеровскэ, Новосибирскэ, Эрхүүгэй, Шэтын областьнуудай, Буряадай АССР-эй командануудай 32 боксёр хабаадалсаһан байна.

Студентнүүдэй дунда үнгэргэгдэдэг болоһон энэ мүрысөө үнгэргэхөөр ахамад судьягаар уласхоорондын классай категориин судья, СССР-эй габьяата тренер, СССР-эй спортын габьяата мастер А. И. Булычев ерэжэ, ургажа ябаа залуушуулай наадаар һонирхобо. Наада үнгэргэхэ эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, Зүүн Сибириин технологическа институтай ректор, профессор, техническэ эрдэмэй кандидат Д. Ш. Фролов мүрысөө нээхэ зуураа, боксын һайн техникэ харуулхыень спортсменүүдтэ хүсэбэ.

Мүрысөөнэй тугай үргэгдэһэнэй һүүлээр, энэ үдэшэлэн арбан шэгнүүртэ боксернууд наадажа, ордондо сугларагшадай анхарал татана. 48—51 килограммай шэгнүүртэн соохоо Зүүн Сибириин технологическа институтай студент Баир Бадмаев Шэтын боксер Юрий Игумновтай наадахаар рингын улаан буланда гараба. Нааданшье эхилжэ, хоёр боксер бэе бэеынгээ нюуса таахые оролдон, ринг дээгүүр эрьюусэлдэнэ. Эндэ манай боксёр айлшандаа ородходоо арба гаран уулзалга үлүү үнгэргэһэн, дүршэлтэй дээрэһээ шадамар бэрхээр наадана. Гурбан раундын дүн гаргахада, Баир Бадмаев очкогоороо диилэжэ, удаадахи нааданда хабаадалсаха болобо. Хоёрдохи ээлжээндэ рингдэ гараһан багшанарай институтай нэгэдэхи разрядтай студент Виктор Намжилов Эрхүүһээ ерэһэн мастерта кандидат Владимир Ли гэгшэдэ яаха аргагүй шүүгдэхэ байшоо. Тиин хоёрдохи раундын ябажа байхада, Намжиловай секундант полотенци хаяжа, наада зогсооно. Энэ шэгнүүртэ наадаһан Виктор Бадмаев (Улаан-Үдэ), Жандабай Айдаров (Красноярск) гэгшэд үетэнөө диилэжэ, удаадахи нааданда хабаадалсаха болоно.

Удаадахи — 54—57—60—63,5 килограммай шэгнүүртэн соохоо Игорь Максимов (Хабаровск), Цэдэн Жамбалов, Виктор Агафонов, Цыденбал Балданов (бултадаа Улаан-Үдэ), Алексей Лазарев (Эрхүү), Владимир Филиппов (Красноярск), Александр Петров (Омск), Геннадий Михалкин (Эрхүү) гэгшэд шүүжэ гараба. Эндэ нэгэ уулзалга тухай тэмдэглэхэ дуран хүрэнэ. 60—63,5 килограммай шэгнүүртэ, Улаан-Үдын түлөөлэгшэ, мастерта кандидат Анатолий Анфилофьев боксын нааданда дуратайшуулай дунда һайн наадаараа мэдээжэ болонхой юм. Зүгөөр энэ үдэр Анатолий тулюурханаар наадажа, Эрхүүһээ ерэһэн нэгэдэхи разрядтай Михалкинда шүүгдэшэһэниинь халагламаар.

Багшанарай институтай студент, мастерта кандидат Геннадий Плюснин (63,5—67 кг) гоё һайхан наада харуулжа байгаад добтолходоо, Эрхүүһээ ерэһэн мастерта кандидат Александр Негодаевые торгоохогүй байба. Владивостогһоо ерэһэн спортын мастер Пётр Ослепов, Новосибирскын Анатолий Маевский гэгшэд энэ шэгнүүртэ гараһан мастерта кандидат Валерий Бальжанов (Улаан-Үдэ), Сергей Петряков (Хабаровск) гэгшэдые шүүһэн байна.

Дунда зэргын шэгнүүртэн соохоо Хабаровск, Омск, Эрхүүһээ ерэһэн мастерта кандидадууд Владимир Иванов, Виталий Мальцев, Сергей Мальцев, Виктор Ефимов (Улаан-Үдэ), Владимир Чурбаков (Красноярск) гэгшэд мүн лэ һайнаар наадажа, шүүжэ гараба. Үдэшын — һүүлшын уулзалгада хүндэ шэгнүүртэн — нэгэдэхи разрядтай боксернууд Николай Сивец (Улаан-Үдэ) Сергей Иватин (Хабаровск) хоёр рингдэ гараһан байгаа. Боксын техникэтэй һаял танилсажа ябаһан эдэнэр түрүүшын хоёр раундда яһала шанга добтолгонуудые хэжэ, ордондо сугларагшадые баясуулна. Тиин эдэ хоёр бэе бэедээ шангаар добтолжо, нэжээд удаа нокдаунда орожо байгаад наадаһан байна. Эндэ Сивец очкогоороо диилээ.

Наадан үсэгэлдэр, мүнөөдэр үргэлжэлүүлэгдэбэ.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

СПОРТ

ТОБШО ҺОНИН

ОРОН ДОТОРНАЙ

★ ФИГУРНА һолжоролгоор дэлхэйн түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ манай ороной спортсменүүд эрхим амжалта туйлаба. Тиин эдэнэр абажа боломоор дүрбэнһөө гурбан алтан медалиинь абаһан байна. Мүрысөөнэй һүүлшын үдэр 19-тэй Ирина Моисеева 20-той Андрей Миненков хоёр хатар танца гоё һайханаар гүйсэдхэжэ, алтан медальда хүртэбэ. Манай ороной түлөөлэгшэд дэлхэйн чемпионууд хододоо болодог Людмила Пахомова, Александр Горшков гэгшэдые һэлгэбэшье, һайн амжалта харуулжа шадаа бшуу. Шайтагаанинь гэхэдэ, Александр энэ үдэр үбшэлһэн байгаа. Дэлхэйн шэнэ чемпионууд 205,48 баллтайгаар эрхимлэһэн байба. США-гай түлөөлэгшэд Колин О'Коннор — Джим Миллнз гэгшэд — нуудые ээлжэ, мүнгэн, бронзо медальнуудта хүртэбэ. Нэгэ нэгээрээ һолжорогшод соохоо манай Сергей Волков, эхэнэрнүүдэй дундаһаа Голландиин Диана де Леув, спортын мүрысөөндэ Ирина Роднина, Александр Зайцев гэгшэд эрхимлэһэн байна.

★ ХҮНГЭН АТЛЕТИКЭ. Польшын Катовице хотодо хүнгэн атлетикээр Европын түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Олимпиин нааданай хоёр удаа чемпион, Киевэй Валерий Борзов эрхимлэбэ. Тэрэ 60 метрэй зайе 6,59 секунда соо гаталжа, эрхимлэһэн байгаа. Зайгаа 6,6 секунда соо гаталһан Ленинградай Александр Аксинин хоёрдохи һуури эзэлбэ. Олимпиин нааданай хоёр удаа чемпион, дэлхэй дээрэ рекорд тогтооһон Тбилисиин Виктор Санеев гурбан алхасаар һүрэхэ 205,12, Англиин — Хилари Грин — Глинн Уоттс — 199,86 баллтайгаар удаадахи һууридое, 17 метр 01 сантиметрэй тэмдэг дээрэ буужа, илаһан байба.

★ ШАТАР. Дэлхэйн чемпионкотой наадаха эрхэ олохын түлөө Нана Александрия Ирина Левитина хоёрой хоорондо эхилһэн нааданай 16-дахи уулзалга дахинаа тэнсэлгээр дүүрэбэ.

★ ВОЛЕЙБОЛ. ЦСКА-гай волейболистнууд дахинаа шадамар бэрхэ байһанаа харуулба. Тиин эдэнэр Европын чемпионуудай кубогта табадахяа хүртэбэ. Манай ороной спортсменүүд түгэсхэлэй нааданда ГДР-эй «Лейпциг» клубай, Болгариин «Славия», Чехословакиин «Збройовку» командануудые бултыень аб адлихан 3:0 тоотойгоор шүүжэ гараһан байна.

★ САНА. Норвегидэ эхилһэн уласхоорондын мүрысөөндэ манай ороной эхэнэр санашадай команда эрхим амжалта туйлаба. Эдэнэр 10 километрэй зайда урилдаһан байгаа. Эндэ Сыктывкарай Раиса Сметанина урда үдэрынь 5 километрэй зайда түрүүлһэндэл адли энэ зайда эрхимлэһэн байна. Тэрэ 10 километрэй зайе 36,52 секунда соо гаталба. Хоёрдохи һууриие дэлхэйн, Олимпиин наадануудай хэдэн удаа чемпионка болоһон Ижевскын Галина Кулакова эзэлээ. Тэрэ эрхимлэгшэһээ табахан секундаар хожомдоһон байба. Ленинградай Нина Балдычева зайгаа 37.22 секунда соо гаталжа, гурбадахи һуури эзэлһэн байна.

Эрэшүүлэй дунда 15 километрэй зайда үнгэргэгдэһэн урилдаанда Сергей Савельев эрхим байба. Тэрэ зайгаа 43.39 секунда соо гаталаа. Манай командын нүгөөдэ түлөөлэгшэ Василий Рочев гурбадахи һуури эзэлээ.

★ ФУТБОЛ. СССР-эй суглуулагдамал командын футболистнууд Ташкентдэ эдиршүүлэй дунда үнгэргэгдэһэн уласхоорондын нааданда шүүжэ гараба. Эдэнэр Венгриин командые 2:0 тоотойгоор шүүхэдөө, алтан медальда хүртэбэ.

(ТАСС).

РЕСПУБЛИКАДАМНАЙ

★ Алдар Солын орденуудай дүүрэн кавалер Пётр Андриянович Поповой нэрэмжэтэ шанда хүртэхын түлөө хүнгэн атлетикээр кросс манай «Урожай» бүлгэмэй областной Совет һаяхан үнгэргэбэ. «Урожайн» түлөөлэгшэдһөө гадна, спортын бусад бүлгэмүүдэй хүнгэн атледүүд энээндэ хабаадаа.

Эрэшүүл — 10, эхэнэрнүүд — 1,5, хүбүүд — 3, басагад — 1 километртэ урилдаба. Буряадай хүдөө ажахын институтай ахалагша багша, СССР-эй спортын мастер Владимир Цыренов эрэшүүлэй дунда илаа. БСХИ-гэй түлөөлэгшэ Д. Цыпылов хоёрдохи һуури эзэлһэн байна. Хүдөө ажахын техникумэй хүнгэн атлет Анна Галсанова эхэнэрнүүд соохоо шалгарба. Н. Каретникова («Трудовые резервы»), В. Кулакова («Урожай») удаадахи һууринуудта гараа. Кабанскын түлөөлэгшэ А. Казаков гурбан километрые бултанһаа хурдан түргөөр гаталба. Т. Калашникова («Трудовые резервы»), Н. Рычкова, Н. Ермакова (Кабанскын аймаг) гэгшэд басагадай дундаһаа эрхимлэһэн байна.

★ Сибирь болон Алас-Дурнын политехническэ институудай командануудай дунда конькигаар түрүү һуури эзэлэлгын мүрысөөн һаяхан болоожо дүүрэә.

Новосибирскын электротехническэ, Красноярска, Эрхүүгэй, Омско политехническэ, мүн Зүүн Сибириин технологическа институдуудай конькишад энээндэ хабаадаба.

СССР-эй спортын мастернууд В. Мунгалов, М. Журкина, бэлигтэй бэрхэ залуушуул П. Пегов, С. Муратов, В. Алеев, Т. Дунаева, Т. Алеева болон бусадһаа бүридэһэн манай ВСТИ-гэй команда илажа гараһан байна. Красноярскын студентнэр — хоёрдохи, Эрхүүгэй политехническэ институдай конькишад гурбадахи һуури эзэлээ.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА

телефон · телеграф · радио

КАИР

БҮХЭДЭЛХЭЙН КОНГРЕССЫЕ УГТУУЛАН

ТАСС

«Эхэнэрнүүд ба социальна хүгжэлтэ» гэһэн уряа доро уласхоорондын хуралдаан Александрида боложо дүүрэбэ. Берлиндэ зарлагдахаяа байһан эхэнэрнүүдэй бүхэдэлхэйн конгрессэй бэлэдхэлдэ зорюулагдаһан энэ хуралдаан Ази, Африкын арадуудтай һаналаа нэгэдхэхэ эмхиин үүсхэлээр зарлагдаһан байна.

43 ороной, тэдэнэй тоодо Советскэ Союзай эхэнэрнүүдэй түлөөлэгшэд хүгжэжэ байгаа гүрэнүүдэй эхэнэрнүүдэй шиидхэхэ политическэ, социально-экономическа гол шухала асуудалнуудые гурбан үдэрэй турша соо зүбшэн хэлсэбэ. Эдэнэр уласхоорондын демократическа эмхинүүдтэй харилсаа холбоое хүгжөөн бэхижүүлгэдэ эдэбхитэйгээр нүлөөлхэ уряатайгаар Азиин, Африкын эхэнэрнүүдэй бүхы хүдэлөөнүүдтэ хандаһан байна.

БУХАРЕСТ

РУМЫНИДА БОЛОҺОН ҺУНГАЛТЫН ДҮНГҮҮД

ТАСС

Мартын 9-дэ национальна Ехэ суглаа һунгаһан һунгалтын дүн тухай Румыниин Социалис Республикын Центральна һунгуулиин комиссиин коммюнике эндэ тунхаглагдаа. 14.715.539 һунгагша Социалис нэгэдэлэй фронтын кандидадуудта дуугаа үгэһэн байна. Энэнь һунгалтада хабаадаһан хүн зоной 98,80 процентнь болоно. Һунгуулиин хуулиин үндэһөөр 349 депутат СРР-эй Национальна Ехэ суглаанда һунгагдаа гэжэ окружной һунгуулиин комиссинууд соносхобо.

ПАРИЖ

Президент Кошта Гомешэй мэдүүлгэ

ТАСС

Президент Кошта Гомеш Франциин телевиденеэр үгэ хэлэхэдээ, шэнэ Португалиие байгуулхын тула Португалиин Коммунис парти эдэбхитэйгээр ажал ябуулха ёһотой гэбэ. Португалиин Коммунис парти, политическэ бусад партинуудтал адли, орон доторoо иимэ үүргэ дүүргэхэ аргатай юм гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Хархис хүсэнүүдэй урбалта хэхэгүйнь тула зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй ажал ябуулгые эдэбхижүүлхэ шухала гээд манай ороной арад зон, политическэ партинууд этигэн найдана гэжэ Португалиин президент саашадаа хэлэбэ. Португалида ёһотойл демократическа гурим тогтоохо гээшэ зэбсэгтэ хүдэлөөнэй гол зорилго болоно.

ЛИССАБОН

АЛВАРО КУНЬЯЛ ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ТАСС

Португалиин Коммунис партиин үүсхэлээр эндэ эмхидхэгдэһэн Португалиин залуу коммунистнуудай митинг дээрэ ПКП-гэй генеральна секретарь Алваро Куньял үгэ хэлэбэ. Орон доторхи политическэ, экономическа, социальна байдалые шэнжэлээд, Португалида социализм ба коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлдэ залуушуулай зорилгонуудые тодорхойлоо.

Монополинуудай, латифундистнуудай аша туһада орон дотор хархис гурим тогтоохын тула хорото этэгээдүүд элдэб муухай, һүйдхэлтэ ябуулгануудые хэнэ гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Манай орон дотор тогтоогдоһон демократиие усадхаха ябуулганууд буруу һүрэнэ гээд ПКП-гэй генеральна секретарь тэмдэглэбэ.

ЛИССАБОН

ПОРТУГАЛИДАХИ ХАРХИС ХҮСЭНҮҮДЭЙ ЗЭБСЭГТЭ ДОБТОЛГО ХЭХЭ ГЭҺЭН ҺЭДЭЛГЭ БУРУУ ҺҮРӨӨ

ТАСС

Португалиин агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдтэхи хорото этэгээдүүд Саг зуурын хуулита правительствада ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түрүү үзэлтэй хүдэлөөндэ эсэргүү зэбсэгтэ добтолго хэхые мартын 11-нэй үдын хойно Сантарендэ (Лиссабон шадар) һэдэһэн байгаа гээд ТАСС-ай корреспондент Э. Ковалёв дамжуулба.

Премьер-министр Васку Гонсалвишай Португалиин арад зондо хандаһан хандалгые национальна радио дамжуулба. Тэрээн доторнь иигэжэ хэлэгдэнэ:

Мартын 11-нэй үдын урда эндэ тэндэ тулалдаан болоһон байна. Сэрэгэй частьнуудтахи хархис хүсэнүүд тэрээндэ хабаадаа. Газарэй ба авиационно подразделенинүүд зенитнэ хүнгэн артиллериин нэгэдэхи полкын байһан газарые эзэмдэн абаха гэжэ һэдэбэ. Энэнь нёдондо жэлэй апрелиин 25-да эхилһэн революционно хүгжэлтэдэ тойбо татаха гэһэн тулюур һэдэлгэ болоно.

Орон доторхи байдалые зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөн бүрин хинана. Тиимэһээ һэримжээ алдангүй, түбшэн даруу байха уряатайгаар хүн зондо хандана бди гэжэ премьер-министр үргэлжэлүүлбэ. Португалиин арад зоной ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хоорондохи холбоон манай революциин зайлашагүй байһые мүнөө бүришье гүнзэгыгөөр элирхэйлэн харуулаа.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штабай мэдээсэлнүүд национальна радиогоор дамжуулагдана. Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй эб ее таһалхые һэдэгшэд Португалиин арадта эсэргүү энэ ябуулгынгаа түлөө зэмээ амсаха байха гээд мэдээсэлнүүд дотор хэлэгдэнэ. Мартын 11-дэ болоһон ушар үнгэрһэн жэлэй сентябриин 28-най харата хэрэгые элишэлэн, хархис этэгээдүүдэй хорото муухай хэрэгүүдэй хүн зондо харша байһые элишэлхэ.

Гүрэнэй урбалта хэхэ гэһэн хархис хүсэнүүдэй һэдэлгые нёдондо жэлэй сентябриин 28-да зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй, Португалиин арад зоной дараһанчинь мэдээжэ ааб даа.

Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй генеральна штаб, зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөе залан хүтэлхэ комисси хүн зондо хандан, «Һэримжээ бэхижүүлхэ, бата нэгэдэлтэй, түбшэн даруу, революционно шэн габьяатай, революциин хэрэгтэ үнэн байха» гэһэн уряа гаргаа. «Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөн арад зонтой хамта байна» гээд мэдээсэл дотор хэлэгдэнэ.

Хуулита правительствые хамгаалхыень Компарти уряална.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 10.50 — Документальна фильмүүдэй программа, ороной телевизионно студинууд харуулха. 11.05 — «Орон доторнай». Молдавиин Совет Социалис Республика. 11.35 — М. Шолохов — «Доной рассказууд». 12.25 — Мультфильмнүүдэй программа **(үнгэтэ).** 12.35 — «Хүхюу аялганууд» **(үнгэтэ).** 12.50 — Һүүлэй һонин. 13.00 «Ерыш наашаа, онтохон». 13.30 — «Испытание» — телевизионно документальна фильм түрүүшынхеэ харуулагдаха **(үнгэтэ).** 13.10 — Спортлотогой тираж **(үнгэтэ).** 13.50 — «Шатарай һургуули». 14.20 — СССР-эй арадай артистка Б. Руденкын концерт. 15.10 — «Юркины рассветы» — телевизионно уран һайханай фильм (3-дахи сери). 16.20 — «Олон түмэнэй ленинскэ университет». 16.50 — 17.00 — Забһарлалга. 17.00 — Агаарай долгин дээрэ «Залуу наһан». «Өөрыгөө шалга». 18.30 — «Время» — мэдээсэлэй программа.

Улаан-Үдэ. «Буряад арадай дуунууд». Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ зорюулагдана. 19.30 — Телевизионно һонин. 19.50 — «Урихыем зүбшөөгыт», киноочерк. 20.10 — «Прогресс» гэһэн программа.

«Орбита». 20.40 — «Юркины рассветы» — телевизионно уран һайханай фильм (3-дахи сери).

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Улаан-Үдэ. 18.00 — Ухибүүдтэ мультфильмнүүдэй программа. 18.30 — «Факел» — «Комсомолой ажабайдал». **«Орбита».** 19.00 — «Испытание» — телевизионно-документальна фильм (түрүүшынхеэ харуулагдаха) **(үнгэтэ).** 19.10 — «Спортлотогой тираж». 19.20 — «Шатарай һургуули». 19.50 — СССР-эй арадай артистка Б. Руденкын концерт.

Улаан-Үдэ. 20.40 — «Игра деловых людей» — киноочерк. 21.00 — «Летние сны» — уран һайханай фильм.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕ[...]